

Sie: Bible for Matthew
Formatted for Translators

©2022 Wycliffe Associates

Released under a Creative Commons Attribution-ShareAlike 4.0 International License.

Bible Text: The English Unlocked Literal Bible (ULB)

©2017 Wycliffe Associates

Available at <https://bibleineverylanguage.org/translations>

The English Unlocked Literal Bible is based on the unfoldingWord® Literal Text, CC BY-SA 4.0. The original work of the unfoldingWord® Literal Text is available at <https://unfoldingword.bible/ult/>.

The ULB is licensed under the Creative Commons Attribution-ShareAlike 4.0 International License.

Notes: English ULB Translation Notes

©2017 Wycliffe Associates

Available at <https://bibleineverylanguage.org/translations>

The English ULB Translation Notes is based on the unfoldingWord translationNotes, under CC BY-SA 4.0. The original unfoldingWord work is available at <https://unfoldingword.bible/utn>.

The ULB Notes is licensed under the Creative Commons Attribution-ShareAlike 4.0 International License.

To view a copy of the CC BY-SA 4.0 license visit <http://creativecommons.org/licenses/by-sa/4.0/>

Below is a human-readable summary of (and not a substitute for) the license.

You are free to:

Share — copy and redistribute the material in any medium or format. Adapt — remix, transform, and build upon the material for any purpose, even commercially.

The licensor cannot revoke these freedoms as long as you follow the license terms.

Under the following conditions:

Attribution — You must attribute the work as follows: "Original work available at <https://BibleInEveryLanguage.org>."

Attribution statements in derivative works should not in any way suggest that we endorse you or your use of this work.

ShareAlike — If you remix, transform, or build upon the material, you must distribute your contributions under the same license as the original. No additional restrictions — You may not apply legal terms or technological measures that legally restrict others from doing anything the license permits.

Notices:

You do not have to comply with the license for elements of the material in the public domain or where your use is permitted by an applicable exception or limitation.

No warranties are given. The license may not give you all of the permissions necessary for your intended use. For example, other rights such as publicity, privacy, or moral rights may limit how you use the material.

Matthew

1

¹Netai ogi raventevenme eni Iesu Kristu,netni Deived,mori netni Eibraham. ²Eibraham iyi etemen Aisek, im Aisek iyi itmen yakopo, im Yakopo iyi etmen Juda im ravensaime. ³Juda iyi etemen Peres im sera marogi Tamar,Peres etemen Hesron,im Hesron iyi etemen Ram.⁴Ram iyi etemen Aminadab,Aminadab iyietemen Nason, im Nason iyi etemen Salmon.⁵Salmon iyi etemen Boas marogi Rehab,Boas iyi etemen Obed marogi Rut,Obed iyi etemen Jesi.⁶Jesi iyi etemen Deived natimonuk ra nusian,Deived iyi etemen Solomon marogi nahivem mori en Uraya.⁷Solomon iyi etemen Rehoboam,Rehoboam iyi etemen Abija,Abija iyi etemen Asa.⁸Asa iyi etemen Jehoshaphat iyi etemen Joram,im Joram iyi raventevenme en Usaya.⁹Usaya iyi etemen Jotam,Jotam iyi etemen Eias,Eias iyi etemen Hesekeya.¹⁰Hesekeya iyi etemen Manase,Manase iyi etemen Amon,im Amon iyi etemen Josaya.¹¹Josaya iyi raventevenme Jekoniya im ravensaime ra ndan mori ndumuivente muve Babilon.¹²Im penuri ndumuivente muve Babilon,Jekonaya iyi etemen Sialtiel im ivelom raventevenme en Serubbabel.¹³Serubbabel iyi etemen Abuid,Abuid iyi etemenEliakim,im Eliakim iyi etemen Asor.¹⁴Asor iyi etemen Sadok,Sadok iyi etemen Akim,im Akim iyi etemen Eluid.¹⁵Eliud iyi etemen Elisar,ELisar iyi etemen Mattan, im Mattan iyi etemen Yakopo.¹⁶Yakopo iyi etemen Jousep ahwon Meri,iyimori yeti Kristu.¹⁷Ovon palsi mori natipotnin ra Eibraham mafeli Deived iror su narwolemavgone nvat (14),palsi,natipotnin ra Deived mafeli iror ra ndumuivente muve Babilon iyi narwolemavgone (14),im ra ndumuivente Babilon mafeli Kristu i velom iyi narwolemavgone ndvat sogku.¹⁸Nomprokomol eni Iesu Kristu yemesi hogkuhu.Ndinme Meri,ndumutivntrogi woretovrogi Jousep,kou penuri ndute haiteven iyi Meri idandiokompuk marogi Naviat Tompor.¹⁹Ahawon,Jousep iyi neteme tanempo iyi yetumakayogi nokini Meri,ra nipmi ovoteme mampi yemtaru worsaiki netvintrogi mori eni vamon.²⁰Yemtarugi hogkuse konompi,hai nagelou eni Novsurumun ivelom pogi ra mevyak, memenui moku,"Jousep,niitni eni Deived,kotwametet worvai Meri hogku retmu,ra iyi mori kotandyompukgi iyi nompurak eni Naviat Tompor.²¹Iyi kandioki nalau itnatman im kik kenatovnin magku Iesu,ra iyi amkoeowar ovoteme eni marogi ovon sat su eniror."²²Imo omwisu worokompli nam en Novsurumon muri ovon provet, etwai ndunwisu mumuku,²³"Im hai itnompukon kondandioki im mandi hai nalau, itnatman im wonatovnin magku Imanuel"_fan nam iyi,"Novu ndal koh,"²⁴Jousep yevsor ra naleipo mampi hogku se Nagelou en Novsurumon yenui pogi, iyi ivai Meri hogku retpon.²⁵Kou iyi yetukili iyi mafeli yivai nalau itnatman.Yematovnin moku Iesu.

2

¹Penuri Iesu Yomol su ra Betleihem im ra Judia ra ndan eni Herod natmounk ra Nusian,Ovoteme nelkon Unur nduvelom Jerusalem mumunwi muku,²"Iypei iyi mori komol Natmonuk ra nusian en ovon Ju? Kalokhi mosi en unur mulri mlivelom worteveta Iran."³Nempigon Herod natmonuk ra nusian yemorogi,nomurep eni iyoumple,im omwisu ra jerusalem iror ndal iyi .⁴Herod isemsimokond ovon Natmonuk ra Nimo Tompor im von somul,memtagklor,"yepei Narisak ma kamol?"⁵Ndumunuwi pog,"Ra Betlehem ra Judia,ovon profet,ndwotai munuwi.⁶"kou kik ,Betlehem, ra nur Judia, tawi hai nim marogi ovatmonuk Juda,kou marogkik ampelom hai neteme worefinte ovoteme enyau Isrel."⁷Herod yovrogi vamon ovoteme nelkon memtagklor mei ndan itrogko kukhi mosi.⁸I tamulor nduve Betleihem, menponor,"Uve muhurogiveh nalau. Nempigon kumaghi kumanuwi poyau nam, ma yau hogku yakampelak worteveta iran."⁹Ndumurigi natmonuk,ra nusian ndumuve ,im mosi mori yeptouror yemovum irand mafeli ndwolkavi nur mori ma mosi yetur ndowi ra nur nalau yemaleiwi. ¹⁰Nempigon ndumukhi mosi, nduwavoh ntamah.¹¹Nduve unisog ra nimo mukhi nalau virok ndu ndinme Meri. Ndumol muteveta iran .Mutaipekak ovon urtovi eniror mumuvogi ovon itmas gi koul, frankensi im mirr. ¹²Novu yenponor ra hai mevyak kutwontorilki pogi Herod, ndumutorilki enirowi ra nokugo hai.¹³Ndumutorilki, hai Nagelou en Novsurumon ivelom pogi Jousep ra hai meviak memoku, "Tuk, touri nalau virok im ndinme, malou mpe Ijip. Kwante iuwi mafeli yakanui ponok ,ra Herod kamnohorogi nalau virok wortalogi."¹⁴Jousep i tuk pumrok mtouri nalau im ndinme muve Ijip. ¹⁵Yete iuwi mafeli nmah en Herod. Worokompli nam en Novsorumon marogi ovonProfet,"Marogi Ijip yokovrogi nalau en yau."¹⁶Nempigon Herod, yemokili memoku ovon nelkon,ndwompirigi iyi, yakanveh . Iyi yemtamulor wortalogi ovonyan itnatman ndumute Betleihem im ovon nogkon nur mori nevi eniror nduru im meyep,ra ndan mori ovon nelkon ndumutorilki.¹⁷Yemokompli sie Profet Jeremaia yepmenui, ¹⁸" Hai navian ndumurgi Rama,nagri im norogompunum,Reijel yemtogi ovonyan eni,im yetwakayogi wontai nowan,ra tawi momu iror."¹⁹empigon Herod imah,nagelou en Novsurumon i velom pogi Jousep ra meviak ra nur Ijip memoku,²⁰"Tuk mtouri nalau im ndinme mpe ra nur Isrel ,ra iror mori ndumakayogi nmah en nalau kumah su." ²¹Jousep yi tuk ,mtouri nalau im ndinme, muvelom ra nur Isrel.²² Kou nempigon yemorgi moku Arjelas yemari Judia nampon etmen Herod, yemetet worve iuwi. Penuri Novu yenuwi pogi ra hai mevyak, yowi nur ma mempe Kalali. ²³ . Im mpe mete ra hai ntemne nin Nasaret. Yemokompli sie ovon profet,ndunuwi , ma iyi wamprogi magku iyi hai Naserin.

3 ¹Penuri ra ovndan Yoane Babtiso ivelom memtorenuwi sak ra nur wokon, Judia memenuwi,²"Uvaives nowami, ra lou Unpokup kompotpot."³Ra Iyi mori profet Aisea yepmamgi memoku, "Navian iyi mori kamnahor ra nur wokon,kwontahvehve gi nokugo en Novsurumon, 'Mampi selat alam konogko."⁴Yoane yemnevaigi novliran kamel im memaitigi noklehtan kamel hogku. Nvag eni iyi uyeh im hani nagon. ⁵ Im Jerusalem, omwisu Judia, im ovonur magkau

Nu Jordan nduve pogi. ⁶Yemompi Babtaisem iror ra Nu Jordan, nempigon ndumuvoli nowant mumunwatopne sat eniror. ⁷Kou nempigon yemokhi ovon Faresi im Sadusi ndumuvolom pogi worvai baptiso,yenui ponor memoku, "Kimi ovonyan en nehekil,mei konuwi pogkum ma kwonalou marogi narakai kamampelom? ⁸ . Uvuoveh marogi nowami itvau. ⁹Mutuhupen nenuwi 'pogkum magku,Eibraham iyi etmen kam.' Yakamanuwi pogkum magku Novu iyi faneteme woreviutuksak ovonyan en Eibraham merogi ovon nvat imo. ¹⁰Im marima kotipe su utvilwortantvi ovon noatnin nei su. Mori neisu mori kutumumpuo mantipe ovnovuwan armaigo kamen tantvi mementafogon ra nom. ¹¹Yakam nomp baptise iram gi nu worvaiveh nowami .Kou iyi mori kumampelom penuri irag iyi momu horog irag,im yau tawi faneteme worvae pelak woravan eni. Iyi konompi Baptise irami gi Naviat Tompor im nom. Ovgkam youp ra ndan ire. ¹²Savi eni ra norun im kemnarovin ovon novan eni moumenalkonsemsimogi ovon wit eni unisog wortavinpon. kou novukilen iyi katni ra nom mori ante unamunam. ¹³Im iesu ivelom Kaleli ra Nu Jordan worvai baptiso marogi Yowane. ¹⁴ Kou Yoane yemtapmi worsompat iyi memoku,"Kik kampoyau baptiso kou kemampelom poyau? ¹⁵Iesu yamenuwi "Ompi worokompli sie tanpoveh." Penuri Yoane yompi sogku iyi. ¹⁶Penuri ivai baptiso eni,nempigon yemtuksak ra nu,pokup itai pelak pogi .Iyi yokhi Naviat en Novu yemyep hogkusu hai nakem mtasi iran . ¹⁷Im hai navian ivelom ra pokup memenuwi,"Imo nitug. Yakammelintogi veh iyi."

4

¹Im Iesu Naviat i touri msak ra nurwokon ma natmah kontapmi iyi uwi. ²Nempigon yetwoni nvag ntansu narwelem ndavat, iyi itemaveh. ³Tapmi morima ivlome pogi memoku, " Nagku kik nitni Novu ,ovoli imo nvat kwapelom youp" . ⁴kou Iesu i tamsi pogi moku, Yepmetai moku, 'Neteme kotwagkili nomurep ra youp wokon, kou marogi ovnam kamamne marogi nogun Novu. ⁵Im natmah itouri nduve ra ntemne Tompor musak umelwo ra nopun nimo Tompor, ⁶Memenuwi pongi moku, "Nagu kik nitni Novu ,erausep , ra,ndwotai munwi, 'Iyi kantipe nam pogi ovnagelou isen worseswak,'im, 'Iror wandiokisak kik gi norund, ma kotwagkili ntai nom ra nvat. ⁷Iesu yenuwi pogi, " moku nempigon hai momu ndwotai munuwi, kotwagkili tapmi Novsurumon Novu enogkiki. ⁸Nempgon hai momu, natmah yumtouri ndusak ra hai nompuo tantop sespogi ovon Simanlou ra nmap im ovon nilaswilaswi wi. ⁹Yemenwui pogi "Siame imo yakamponok, nagku kemamol im menteveta irag. ¹⁰Im Iesu yemenuwi pogi memoku, "Eve pelak marogi imo nur, Seitan! Ra ndwotai, ' konteveta ra Novsurumon Novu enogkiki,im mentorogat iran wokon. ¹¹Im natmah yousep iyi,im ovnagelou nduvelom mu torogat iran, ¹²Nempigon Iesu yorigi ndwolkavi Yoane,itorilki Kaleli. ¹³Yowi Nasaret mpe mete Kapernaum, ra telgon ntok Kaleli, ra nmap en Sebalun im Naptali. ¹⁴Imo yokompili se profet Aiseia yenui. ¹⁵Nmap en Sepalun im nmap en Naptali,go ran ntok,mpe rantan Jordan,kaleli en ovoteme Pelak! ¹⁶Ovoteme mori kumante ra nelvukvat ndutikili hai nilar orog,im iror mori kutumante ra nur im ra ndaiyali ran nmah,irand hai nilar kamsok. ¹⁷Ra ndan mori ma Iesu yematipotnin worterenui im memoku, " Uvaives noami,ra lou upokup kokvelom su potpot". ¹⁸Yemavan ra telgon tok Kaleli,yokhi ravensaime nduru,Saimon nin hai momu Pita, im Andru avenhai,ndumutavogi net ra ntok,iror ovoteme worvai nomu. ¹⁹.Iesu yemenui ponor,"Uvelom,muriau,im yokonompi kimi ovoteme worvai ovoteme." ²⁰Itnomgo nduwisep ovon net muri iyi. ²¹.Iesu yemavan virokgo memokhi nduru ravensaime, Yakopo nitni sebedi, im Yoane aven hai.Ndumute ra lovumar ndal sebedi etment ndumompalogi ovon net eniror.Yovrokond, ²².im itnomgo ndui lovumar im etmend im muri iyi. ²³Iesu yavan iyamiya ra Kaleli,mtavsogi ra ovon nimo Tompor eniror,torenu gi nam navosavos ra lou unpokup,im momp ovoteme ndumuvai origives marogi ovnamarat im nohoru irand. ²⁴Narigi iran ive ilat Siria,im ovoteme ndumutouri velom pogi iror mori ndumamarat,fand ur im ovon nesoru,iror mori naviatndi im nemlu im umrokri. Iesu yompalokond. ²⁵Ovnompunlou sikat ndumuri Kaleli, Dekapolis,Jerusalem,im Judia, im muri muve randan Jordan.

5

¹Nempigon Iesu yemkhai ovon nompunlou sikat , iyi yisak ra nompuwo .Nempigon yemethep, ovon nurie eni duvelom pogi. ²Iyi yemenuwi nam memtavsokond memoku . ³nevaives iror ovon noromkor ra naviat, wampai lou unpokup. ⁴Nevaives iror umnagri, wonavoh. ⁵Nevaives iror ovon noramel ,wampai nemap eniror. ⁶Nevaives iror mori umontemah im mumampiyomnuk, ogi tanpoves, iror wampwarogi. ⁷Nevaives iror ovon togosovili, ma iror wampai togosovili sogku. ⁸Nevaives iror ovon sentivives unisog, iror waghi Novu. ⁹Nevaives ovon tasiase, ma iror wamprokond magku ovoniyan eni Novu. ¹⁰Nevaives iror mori umampaindi-iror ra tanpoves eniror, wampai lou unpokup. ¹¹Nevaives kimi mori ovoteme umagkini nimi, im umagkinkum,mumotesuyai namlai irami im mumnam urgo irami, ra kimi ovoteme eniyau. ¹²Kimi kwandgi aremai monavos ,ra itmah enogkimi amante unpokup.Ovon profet mampum ovonteme dupmomp ur irand ra nokugo ma haiteven. ¹³kimi hogku netukus ra nmap.Ko nu netukus amagkini nompleves eni, hogku se onompi ma nompleves eni oumampelom aremai? ei-otuwagkili nvelom aremai nimsin umonakyogi ko wontafogi ilat ovoteme wonavan wi. ¹⁴Kimi nilar ra nmap.Hai temne orog ra nopun toremsisak otuwagkili namon. ¹⁵Ma hogku neteme otuwagkili netni nilar eni menakvi gi urtovi, ko kantipe ra hai nur umelwo ,oniliyoksi omwisu unisog ra nimo. ¹⁶Aremai nilar enogkimi koselai sogku-unimind ovoteme ma iror wagsi ovon nompurak ves enogkimi mandokisak itmen kimi unpokup. ¹⁷"Kutuwontaru magku yokvelom worsompoli namalam ku ovon profet. yovelom tawi worsompoli iror,ko worokompli iror. ¹⁸Ko- itenesog yamanuwi pogkum magku pokup im nmap wampia, ko tawi hai sesai virok.Kampia marogi namalam,mafeli wagkompli omwisu. ¹⁹Nagku hai amnarki virok hai namalam im mentavsogi nogkon worompi ma iror utwamprokon ra lou unpokup.Ko iyi hai amafinte aremai im mentavsokond ogi aremai iyi wamprogi magku iyi horog ra

lo unpokup.²⁰ "Ko yamanwi pog kik magku nendvavo tanpoves enogkik otuontantevakpe ra eniror ovon somul im ovon faresi, tawi hai nokugo nisekom worintorpe ra lou unpokup."²¹ "Kumurgisu ndup munui ponor ra palsi mampumpe, kutwontalogi, im, saimori kamentalogi kante ra hai ndomo ra nurian."²² Kou yakamanui pogkum omuwisu magku iyisai mori kamnakan ndu avenhai kante ra ndomo ra nurian', im iyi mori kamanuipogi avenhai, kik hai neteme sempia!' kante ra ndomo ra kaunsel; im iyi sai mori, kamanui, kik hai novorvari!' kante ra ndomo ra nom.²³ Nagku kik kemantipe itmas enogkik ra nefate Tompor im mementarugi se apmuhai yompi iram,²⁴ Owisep itmas enogkik yuwi nokorin nefate tompor im, pe bogi. Mampum ovelintogi apmuhai, im torilki metipe itmah enogkik.²⁵ Aremai kampe itnom bogi neteme mori amagku ampai kik ra kot, menam aremai nandu iyi benuri iyi kantipe kik ra norun natmonuk nurian, im natmonuk nurian kontenipe kik ra norun polis, ma iyi kantipe kik ra nimo nogkogkoh.²⁶ Itnesog yamanwi pogkum, kotwagkili nalou marogi nur mori mafeli kampasi gi avini nvat enogkik.²⁷ "kim morigi dunuwi muku, 'kotuwontamplau'."²⁸ Ko yamanwi pogkum magku omwisu mori umaghi nahiven mumnelahiven iyi oktampalau su iran ra nomurep eni.²⁹ Nnagku nintom meveh ompiri wogkik komol, evsi paipelak tafogi marogkik. Ra aremai iram ma hai noklesiram haiteven kovaipelak ma tawi noklesiram omwisu kampe ra nehuate.³⁰ Im nagku norum meveh ompiri wogkik komol, tantvi mtafogi marogkik ma aremai haiteven noklesiram kovaipelak ma tawi omwisu noklesiram kampe ra nehuate.³¹ Im hogku yemenwi, 'moku iyi hai amesatvogi retpon aremai iyi kampogi netai gi satvogi'.³² Ko yamanwi ponok magku omwisu mori umosatogi nahiven eniror, ra tawi tampalau, amnomp iyi ampelom nahiven ra nokugo. Im nagku hai neteme oumnetvrogi ra tan usatvogi su, iyi hogku otampalau su.³³ Nempigon haimomu, kimorigi dunuwi ogi ovon uvumle itetwai, muku kotuwonteswi namlai ra nin Novu worompi nam enogkik antur domo.³⁴ Ko yamanwi bonok, magku kotwonamlai wokon ku kanwi nin pokup ra pokup iyi potnomputwo eni Novu; .³⁵ Ko kanwi nmap ra amante ra netigon non Novu, nin yeruselem, ra iyi temne eni natmonuk orog.³⁶ Ku kanwi nompum, ra kotwakili nomp i hai novlompum haiteven ampelom nehevo ku nakumsu.³⁷ Ko konomp i nam enogkik dansu ampelom 'monoko, monoko,' ku tawi, tawi'. Ovon siame momu iyi eni naviyatndi.³⁸ Kimorigi dunuwi, muku, sai nipmi ra sai nipmi, im sai nelven ra sai nelven.³⁹ ko yamanwi ponok, magku kotwonomp i nampon ra sat. ku, hai kamentai potelgon ra meveh, ovogi potelgom mor hogku.⁴⁰ Nagku hai meihai amnakyogi kampai kik bogi natmonuk nurian, im mempaipelak sot, enogkik oumovogi siglet enogkik.⁴¹ Nagku haimehai amentaklok woravan nandu mill haiten avan nandu mil duru.⁴² Ovogi hai-mehai amentaklok, im metuwalou moviyogkik iyi mori kamnakyogi kampai hai sesai tovnok.⁴³ Kimorigi dunuwi muku, 'konelintogi hai nompunaram im menakanbogi novsen nakan enogkik'.⁴⁴ Ko yamanwi bonok, magku elintogi novsen-nakan enogkik im menofwaki niskond iror mori umnomp i ur iram, .⁴⁵ Ma wamprogkum magku kimi ovonyan eni itmen kimi mori kamante unpokup. Mori yompi nen ameselai irand ov naviatndi im ovoteme aremai, im memetamuli nevip irand ovon tanpo im movon nempiri.⁴⁶ Im nagku kennelintogi wokon iror mori umnelintogkik, se nipmi niskond? Ra ovon levsau nelkon iror umnomp i hogku ku? ⁴⁷ Im nagku kumanwi kimi pau -pogi rapmusaima wokon, kunnomp i momu aremai niskond ovon nelvukvat ku? Ovon levsau nelkon umnomp i sogku ku? ⁴⁸ Ma kimi hogku kwante aremai, dansu hogku itmen kimi unpokup iyi aremai dansu.

6

¹kaghiveh kotwosesi ovnempleveh enogkik ma, waghi, ra kagkili nurundi nipmi se mori marogi Etom ra unpokup.

²Nempigon kementelok pogi ov noromkor, kotwoneli tovu woresses hogku ov nempiri kunnomp i ra ov Nimo Tompor im ra selat alam, ma ovoteme wampyetisep wi iror. It nesogveh yakamanwi pogkum kuvaisu nipmi eniror.³ Kou nempigon kementelok pogi ov noromkor, kotwon tenipe norum mor kagkili se norum meveh kunnomp i, ⁴Ma ovon itmah kamponor vamon. Im Etom kamaghi ra vamon kamponok nipmi. ⁵ "Nempigon kemnofuaki, kotwonomp i hogku ovon nempiri, ra kunnakayogi woretur ra ovon nimo Tompor im ra ovon selat alam ma ovoteme wagher wi. Itnesogveh yakamanui pogkum, kupmuvaisu nipmi. ⁶ Kou kik, nempigon kemnofuaki, intor unisog ra ilvuk. Kosompat nogun selat, menofuaki pogi Itmen kik kamante ra vamon. Momp i Etom mori kamaghi ra vamon kamponok nipmi. ⁷ Nempigon kemnofuaki, kotwonomp i ovnam tawi fan wi hogkusu ovoteme pelak kunnomp i, ra kumontaru magku nigoi wandgor ra ovon nam ntamah eniror. ⁸ Nempigon Iesu yaimyep ra nomp uwo, ovoteme tamah dumuri iyi. ⁹ Im, hai neteme yivai namarat ra noklesiran y'velom m'seiseiye, iran memenwi, memoku, Narisak, sie kik kagkili, kosemdomsiyau." ¹⁰ Iesu yitafogi norun melkavi iyi, memoku, " yau yamentaveheh, vai sendomsi, " marimago iyi yivai sendomsi ra namarat ra noklesiran. ¹¹ Ovogkam youp ra ndan ire. ¹² Kafielintogkam ra ovon satsu enogkm, hogkusu kakimlafielintokond ra ovon satsu eniror. ¹³ Kotwampai kam ra ntapmi, kou vaipelak kam marogi neteme ndi. ¹⁴ Ra nagku kemafielintokond ra ovon sat eniror, Etom ra pokup iyi hogku kafielintogkik. ¹⁵ Kou nagku kotumafielintokond ovon sat eniror, Etom hogku kotwagkili nefielintogkik ra ovon sat enogkik. ¹⁶ "Nempigon kemantvokom, kotwosesi ra nintomi hogkusu ovoteme nempiri kum nomp i, ra kumosesor ra nimind pogi ovoteme ma kumantvokom. Itnesog yakamanui, kuvai su nipmi eniror. ¹⁷ Kou kik, nempigon kemantvokom, kampuli nompum im mandwogi nintom, ¹⁸ ma kotwagkili nsesi pogi rapmumo ma kemantvokom, kou pogi Etom ra nur vamon, im Etom kamaghi ra vamon, kamponok wi nipmi. ¹⁹ Kotwosemsimogi ovon noute ran map niskom wokon, mori iurinei im ulevok kutumagkini, im ovnomprok kumnintor woromprok ogi. ²⁰ Kou momupe, kosemsimogi ra pokup, iya nur iurinei im ulevok kutumagkini, im iya nur ovnomprok kutumnintor woromprokogi. ²¹ Ra iya nur ovnoute enogkik kamante wi, patmonuk enogkik kante iuwi hogku. ²² Nimind iyi nilar ra noklesirand momp i, nagku nintom armai, noklesiram omuwisu hogku kampwar gi nilar. ²³ Kou nagku nintom ur, noklehiram omwisu kampwar gi nelvukvat. Momp i, nagku nilar ma iram itrevlukvat, nevlukvat ma nivoris hogkuse! ²⁴ Tawi hai mei hai kontorgat ra ovatmonuk nduru, ra nigoi

kotwonakayogi hai menelintogi hai, ku kante ndu hai im metwonakayogi hai. Kotwagkili nuri Novu im noute.²⁵ Mompï yakamanui ponok, kotwon tarutaru gi nomurep enogkik, se koneni ku se konomonki; ku gi noklesiram, se konevakogi. Ra, mose nomurep iyi tawi momu ra nvag, im noklesiram momu ra nemah? ²⁶Ukhi ovon menuk uneai. Kutumnowi ku nvai pelak ku semsimogi ra ovnimo, kou Etom unpokup kamnavgonor. mose kik tawi momu irand? ²⁷Mei irami kamen tarutaru gi nomurep eni kon tantop? ²⁸Ra se kemen tarutaru gi ov nemah? Tarugi lap ovon Lili hogkuse kumon deli . Kutumnompurak , im mutum mantri nemah. ²⁹Kou yakamanui pogkum, me magku solomon ra ovon nilaslaswi isen yetwovai ogi hai nemah hogku hai irand . ³⁰Nagku Novu kamampievai gi nemah ovon novlofsi , imo mori kumamurep ire im mran kumotavokond ra nom, ogkuse momu iyi kampievak gi nemah, kimi kov tavniri ovrok? kampievak gi ³¹Mompï kotwan taru manui magku, se koloneni? ku se kolonomonki? ku nemah se kolenevakohgi? ³²Ra ovoteme pelak kumnohorogi ovon siame imo, im Etom unpokup kamagkili se kemnakayogi. ³³Kou esorgi mampum lou eni Novu im tanpoves eni, ma nogkon siame iyi kamponok. ³⁴Mompï, kotwontaru ogi mran , ra mran kahapen taru iran. Ra ndan haitevengo kamampai su ovon taru ndi iran.

7

¹Kotuwanwali ,ma Novu otuwanwali kik. ²Im ra tampinigi kemnompï Novu otampinigi iram hogku , im ra mak kemnompï , Novu kamponok mak hogkusu kik. ³Ra se kemaghi navonei ra nipmi apmuhai, ko kotumaghi nevlokon nei amante ra nintom ? ⁴Hogku sie kanwi pogi apmuhai magku tenipe yampaipelak navon nei ma ra nintom ;ko kotumaghi nevlokon nei amante ra nintom hogku? ⁵Kik neteme nempiri ; armai mampu kampaipelak nevlokon nei ma ranintom ,ma kamante ra nimpï apmuhai. ⁶Kotwampogi kuri , hai sesai mori Tompor im kotuwontafogi se nilaswi enogkik pogi ovon nompkahi ma wantur wi mampoli iror monenok. ⁷Tagkli ,ma iyi kamponok ,orohogi, maghi,tetai, kontai pelak iram. ⁸Im iror mori kumontagkli, wampai ,im iror mori umnohorogi, wagsi , im iror mori kumontetai, ontaiapelak irand. ⁹Hogku se gi kik nagku nitom itnatman amentagkli youp, kampogi nvat? ¹⁰Ku amentagkli nomu, kampogi nehkil? ¹¹Im nagku ,kimi ov'narkisat kumagkili novogi itmah armaigo ovoniyan enogkimi, hogkuse ma itmen unpokup kampogi siame armaigo iror mori umontagkli? ¹²Im nagku , kemnakayogi magku ovoteme wonompï armai ,kik hogku konompï armai irand, ra namalam im nam en profet. ¹³Intor unisog ra pokitampet nogun virok, Ra orog nogun pokitampet iturtaipelak ontourok ra nehuate,im orog ovoteme umnuri. ¹⁴Ko pokitampet nogun virok im nokugo wi ndomo veh ontuork ra nur nomurep ,im ovoteme virok umaghi magkili. ¹⁵kwagihiveh ovon profet nempiri ,mori umampelom pogkum mumnevarigi novliran pogpogi ko iror umnelatop hogku ovon kuri nagon. ¹⁶Kwaghwor magkilor ra ovon novwan eniror. Sie ovoteme umnetavi novwan nemlitau marogi nemlakan ku nemli wokon marogi nei nakan. ¹⁷Im ra nokugo haiten ovon nei armaigo umampwo ovon novwan armaigo, im ovon nei urgo umampwo ovon novwan urgo. ¹⁸Im nei armai otuwagkili novwo novwan ur ,ku nei ur otuwagkili novwo novwan armai. ¹⁹Ovon nei mori utumampwo armaigo kontantvi mentafogi ra nom. ²⁰Ra nompï ma, kagkili nokilor ra ovon novwan eniror. ²¹Tawi komwisu mori umanwi poyau magku, 'Narisak,Narisak,' wonintor ra lou unpokup , ko iror wokon mori umnompï se nompurak itmen yau unpokup amnakayogi. ²²Ovoteme tamah wanwi poyau ra dan ma, magku Narisak,Narisak, se kamletutorenwi sak nam ra nim ,im ra nim kamlelehi ovon naviatndi, im ra nim kamlompï ovon nompurak tamah im orogo? ²³Ko yanui sak ponor ,magku 'yotumagkilkum, uve pelak marok yau kimi ovo teme nompindi, ²⁴Im, irorsu mori umandigi nam eniyau im mumnalolkives iror hogku neteme nelkon yompï nimo eni ra vetunam. ²⁵Im nevip yomol ,im nowisap yalou, im nemetagi yelimsi nimo mori ,ko nimomori yetumol, ra yetur domo ra vetunam. ²⁶Ko iror mori umandigi nam eni yau mutumnalolki iror hogku neteme nomigai yoklogi nimo eni ra narvin . ²⁷Ma nevip yomol ,im nowisap yalou ,im nemetagi yelimsi morioki nimo ,yomol ,mokini wokon . ²⁸Yempelom ra dan mori Iesu yemtampï ovon nam eni ,ovon netwontu dumavlogi nam eni. ²⁹Im yemtavsokond hogku hai neteme horog eni ko tawi hogku ovon somul.

8

¹Nempigon Iesu yaimyep ra nompuwo , ovoteme tamah dumuri iyi. ²Im, hai neteme yivai namarat ra noklesiran yivelom msesye, iran memenuwi ,memoku, Narisak, sie kik kagkili, kosemdomsiyau. ³Iesu yitafogi norun melkavi iyi, memoku , " yau yamentaveheh, vai sendomsi, " marimago iyi yivai sendomsi ra namarat ra noklesiran. ⁴Iesu yemenuwi pogi, memoku " okhi ma kotuwanui hai sesai wokon pogi hai neteme,Eve ra nokugo enogkik, im sei kik pogi neteme nimsin sokwar,im mompï itmah enogkik hogku namalam en moses yenuwi, im menuwatompne hogku ponor", ⁵Nempigon Iesu yintor ra capernaum, hai senturien yivelom pogi memtagkli memoku ⁶" Narisak , hai levsau eniyau kamanalei ra nimo otumagkili nyelog gi noklehiran im menasau. ⁷Iesu yemenuwi pogi, memoku," yau yampelak im mampogi horgeves. ⁸"Ko senturien yemtamsi pogi memoku , "Narisak, yau tawi neteme sentieves ma kampleom unisog ra silvuk eniyau, ko enuwi wokon nam ma levsau eniyau ontorogat. ⁹Ra yau hogku yamante ra netigon hai neteme iyi momu melwo irag , im ovon umpako eniyau umante netgon yau nagku yamanuwi pogi hai, magku eve,' im kamampe, im hai momu nagku yamagku ' elom , im iyi kampelom, im pogi levsau eniyau,' nagku yamagku ompï hogkuhu, im iyi konompï hogku. ¹⁰"Nempigon Iesu yorigi nam ma, iyi yemavlogi memenuwi ponor iror mori dumuri, memoku " Itnesog yamanuwi pogkum , yau metukhi hai lap ra nur Israel tavniri eni domo hogku iyi. ¹¹Yamanuwi pogkum , orog wampelom ra nur unur im nelokompne, im moneni nvag Abraham, Isak, im Yakob, ra lou unpokup. ¹²Ko ovoniyan ra lou mori wasatvokond ra nur nelvukvat wokon , iyuwi wonagri moneltirit. ¹³Iesu yenuwi pogi senturien, memoku "Eve ! taviniri enogkik, okviyeyowar su levsau enogkik. Im levsau eni marimago yitorogat. ¹⁴Nempigon Iesu yivelom ra nimo eni piter, iyi yakhi netemakhi piter ye malei nawau im

netpon yelkavi.¹⁵ Iesu yelkavi norun nawau im netpon yemlag marogi. Im iyi yituk matipotnin mouttalo iran.¹⁶ Im nempigon yemetipwarap, ovoteme ndutouri pogi Iesu orog mori natman yemete unisog iror. Iyi yelehi ovon Naviat ur ogi nam im moutmopi orog ndutorog marogi namarat.¹⁷ Im ra nkugo ma yemampesog sie profet Isaiah, yepmenuwi moku, "iyi wokon yi vai namarat".¹⁸ Marima nempigon Iesu yemkahi ovoteme orog duwagkau gi iyi, iyi yepmenuwi moku koklawi nur igko mlentantvi tok Galilee mlampe nogkonu nogkon.¹⁹ Im hai neteme somul yive pogi memoku, "Tavsogi yonurok iya miya kampewi."²⁰ Iesu yenuwi pogi moku ovon "kuri nagon iror ov, navran ur wi eniror, im ovon menuk sompluk wi eniror, ko nitni eni neteme tawi hai nur eni kantisep wi nompun menaleipo."²¹ Im ovon nurie eni hai irand yepmenuwi pogi memoku, "Narisak, tenimpe yau mampun yakampe mentenmi itemen yau."²² Ko Iesu yenuwi pogi moku, "Elom muri yau, owi ovon nmah wontenmi, ovon nmah eniror,"²³ Nempigon Iesu yemintor ra dovumar, ovon nurie eni duri iyi mintor ra dovumar.²⁴ Im, yemetpu tok im nemetagi orog, mampi tok yemintor unisog ra dovumar, ko Iesu yemaleipo.²⁵ Im ovon nurie duvelom pogi mumouyogi, muku, "semsepari irand, Narisak! ompotpot koklamah."²⁶ Iesu yenuwi ponor moku "Rase kumamete, kimi tavniri hormi virok?" Im iyi yituk im menuwali nemetagi im tok. Ma yetpu nomorinu orog.²⁷ Im ovoteme dumavlogi mumuku, neteme imo hogkusie ma nemetagi im tok walolki iyi?²⁸ Nempigon Iesu yivelom nogkonu nogkon ra nur eni ovoteme ker kesa, ovoteme duru ov natmah duve irand duvitit dal iyi, Iror irand duvelom marogi velitenmi im iror ovoteme ndomo, ma tawi hai neteme pwavan ra nokugo ma.²⁹ Im, iror dumagri sak mumunwi muku, "Sie ma kakwonmopi iram; Nitni eni Novu?" sie kik kovelom igko worokini kam benuri enogkam?³⁰ Ra nur ma ovon nompakahi orog dumuvag, tawi isut ra nur dumutewi.³¹ Im ov'natmah dumutagkli dowi Narisak mumuku, "Nagku kemesatvogkam kontamulkam kakwampe unisog ra ov'nompakahi".³² Iesu yenwi ponor moku, "Uve". Im ov'natmah duvelom ilat ra ov'nompakahi, im, ovon nompakahi omwisu duwalou muyep ra nompuwu muve ra tok mumkon mumah.³³ Im iror dumufinte ov'nompakahi nduwalou muve ra temne orog im munwi ovon siame su, im iror mori ovoteme natmah yive irand.³⁴ Mampi ma ovoteme unisog ra temne orog omwisu nduvelom muvitit dal Iesu. Im nempigon ndumukhi iyi, dumutagkli iyi worowi nur eniror.

9

¹Iesu ive ra lovumar, mtantivi mpe gomphe, im pelom ra ntemne eni.² Im nduvai mpelom hai umrokri neteme yemalei ra nanom. Yemokhi tavniri eniror, Iesu yenwi pogi neteme umrokri, "Nitug, konavoh. Sat horom kufielintogi su."³ Im, nogkon ovon somul ndumuhpen nenuwi unowand mumuku, "neteme iyih kamanuali."⁴ Iesu yemokili ntaru eniror im memenuwi, "Rase kumontaru ndi unowam mi?"⁵ Ra itoko momu itmelpo, worenuwi magku, kufielintogkik ra satsu enogkik, ku worenuwi magku, tuk im mavan?⁶ Kou worokili magku Nitni Neteme iyi ivai horog ra nmap worofielintogi ovon satsu, "iyi yenuwi pogi umrokri mori ma, tuksak, mpai nanom enogkik, impe ra nimo enogkik."⁷ Neteme mori ma i tuk mempe ra nimo eni.⁸ Nempigon ovnetvontu ndumukhi, ndwavlog wi muteveta ra Novu, mori yovogi faneteme ovoteme.⁹ Nempigon Iesu yemavan mpelom ra nur morima, yemokhi hai neteme nin Matiu, yemetehep ra nur worvasi takis. Yepmenuwi pogi, "Uryau". I tuk muri.¹⁰ Iesu yemetehep woreni nvag ra nimo, im, ovoteme mori ndumampai takis im ovon narkisat ndumuvlom muvag ndal Iesu im ovon nurie isen.¹¹ Nempigon ovoteme Nempiri ndumukhi, ndumunuwi pogi ovon nurie isen, "Ra se tavsogi enogkimi kamampag ndal ovoteme mori kumampai takis im ovnarkisat?"¹² Nempigon Iesu yemorigi, yemoku, "Ovoteme mori noklesirand ndomo kutum maghi neteme tavu, kou iror mori ov namarat."¹³ Kimi kupuve mutavsogi se fan nam wi: Yakam nakayogi togosovli kou tawi nsokwar. Ra yaum pelom tawi worovrogi ovon tanpo worovoli nowand, kou ov narkisat.¹⁴ Im ov nurie eni Yowane nduvelom pogi mumunwi, "Ra se kam im ovon Nempiri kakim lantvokom kou ov nurie enogkik kutum mantvokom?"¹⁵ Iesu yemenui ponor memoku, "Mose ovoteme kuvelom ra nempkulak kurigi ur nempigon neteme nempkulak tawi iyi ilkutend iror? Kou ra ovndan kamampelom nempigon neteme nempkulak wampai iyi marokond, im ra ndan ma wantvokom."¹⁶ Tawi hai neteme kantipe hai telgon nemah itvau ra hai nemah itetwai, ra netripat mori ma kamti, im koumentehvari momu orog.¹⁷ Hogkusu ovoteme kutwagkili nsilgi vinde itvau ran tan eteme itetwaisu. Nagku kumnompi, ntan mori ma kampolet, vinde mori ma kosilgi, im tan vinde mori ma kagkini. Worompi itrogko, koumantipe vinde itvau ra ntan itvau, im ndurusu wagkili tavinpon.¹⁸ Nempigon Iesu yepmenuwi ponor lap siame imo, hai neteme orog i velom telahep pogi iyi. Yemoku, "Nitug itnahiven kokmah marima wokon, kou elom metipe norum wokon iran ma koumamurep."¹⁹ Im Iesu itantuk memuri, im ovon nurie eni hogku.²⁰ Hogkusu, hai nahiven yemnasau ntawi nemendog ra nde iran yalou nevi narwolem im tavgone nduru yemuri ntan Iesu im melkavi navlutnin nemah eni.²¹ Ra yehemepen nenuwi pogi memoku, "Nagku yakamnelkavi nemah eni wokon, yakampai origives."²² Kou Iesu yetmolagkau memokhi, memenuwi, "Nitug itnahiven, etutaru'. tavniri enogkik kovonok origives. Im nahiven mori ma itorog nempigon ma."²³ Nempigon Iesu ivelom ra nimote eni neteme orog, yemokhi ndumoli ovon nau im nduvwar mumamsak.²⁴ Yemoku, "Uve isut, ra itnompukon kotumah, kou kamnaleipo." Kou ndutovop mu sepetnam iran.²⁵ Nempigon omuisaksu ndutipe iror ilat, ive unisog ra ilvuk im melkavi norun mpaisak iyi, im itnompukon mori ma ituk.²⁶ Narigi sie mori ma yete yaruwi gi ovnur magkau iyuwi.²⁷ Iesu yemavan pelom ra nur mori ma, ovon nimtei nduru nduri. Mumahor mumunuwi, "kampai ve kam, nitni Deivet!"²⁸ Nempigon Iesu ivelom unisog ra nimo, ov nimtei nduvelom pogi. Iesu yepmenuwi ponor, "Mose kumontanirigi magku yakagkili nampi sie imo? Ndumunui pogi mumuku, "Oo, Narisak."²⁹ Im yesu yelkavi nimind memenuwi memoku, "Tenipe konampesong pogkum marogi tavniri hormi,"³⁰ Im nimind itaipelak. Im Iesu yenuwi ponorveh moku, "kwaghi ma tawi hai neteme kagkili sehe".³¹ Kou ovoteme nduru nduve ilat munwatopne narigi se marwigi ovnur mori ma.³² Nempigon ovoteme morima nduru ndumuve pelak, im hai neteme yetumnam naviatndi wi ndutouri pogi Iesu.³³ Nempigon naviatndi ndwolehi ive parogi, netwam mori ma yahim

mam.Ovnetvontu ndwavlogwi mumuku,"komletukhi hai sesai hogkuhu itetwai Isrel!"³⁴Kou ovon Nempiri ndumuku,"marogi ra namalam en ovnaviat,kamesaveti pelak ov naviatndi."³⁵Iesu yemavan magkau ra ovon temne orogo im ovon temne nogkon.Yemeteigi tavsogi ra ov nimo tompor,torenuwi gi nam navosavos ogi Lou unpokup,im novonor origives ra ovon nesoru su im ovon namaratsu.³⁶Nempigon yemokhi ovon netvontu, ivaiwi nowan memtaru wokond,ra nouwan yemeyomple im mumurgi ur.Ndumute hogku ovon pogipogi tawi hai neteme nefinte iniror.³⁷Yemenuwi pogi ovnurie eni,"ovnovwan nenduk kovwar kou ovoteme worompurak iror virok wokon.³⁸Mompi itnomgo ufuaki pogi Novsurumon ra ovnovwan ra nenduk, ma kagkili tamuli ovtorogat eni ra nenduk,"

10

¹Iesu yovrogi tavsimogi ovon narwolem im tavgone nduru nurie isen movonor faneteme wortantevakpe ra ovon naviat ndi,worsaveti pelak iror,im worompalogi ovon nesoru im ovon namarat su.²Marima ovon nin narwolem im tavgone nudru Aposol iyih. Mampung saimon ninhaimomu pita ,im Andru avenhai Yakobo nitni Zebedi , im yoane avenhai; 3Philip, im Bartalomu, Tomas, im Matiu neteme nuvaitakis; yakopo nitni Alfaeus, im Taitaeas; 4 Saimon iyi silot, im judas Iskariot, mori komempirigi iyi.⁵Iror narwolem im tavgone nduru Jesu i tamulor pelak memovonor nam memoku," kutwampe ra ovnur mori ovodeme pelak kumante, im kutwon nintor ra ovon netmne en ovon samariten. ⁶Kwampe ra ovon pogipogi mori ndwamon ra ov nimde Israle; ⁷Im nempigon kumampe, kwontorenui im manuwi. Lou ra pokup kokvelom potpot.⁸Munor origives or namarat, muvuituk ovon namah, mompalokond ovon nagot, im muselignonor ov naviat nde. Ra kupmuvonok wolwon, kamponor wokon sogku. ⁹Kutwampai kol , silva , ku kopa ra urtovi ewogkimi. ¹⁰Kutwampai hai nokwotu woravan ra selat , ku hai nemah, ku hai woravan , hai worsentu, ra neteme nompurak wampogi nvag.¹¹Ra hai netmne orog ku ra hai netmne kumanmpe wi , kwonohovogi mei iyi nompogon iuwi, im mante iuwi mafeli ko navan. ¹²Nempigo kemnintor ra nimo , ovonor neivaives. ¹³Nagku nimo nompogon wi , ovonor nenparata kampelom irand Kou nagku tawi nompogon wi ouwi nenparata ma kontovillu ponok . ¹⁴Ponor mori kutum mampai kik k norogkik, nempigon kemampe pelak ra nimo ku temne orogi, kontainempri navivon nmap ra nom. ¹⁵Itnesogves yakamanuwi pogkum , kampelom armai momu nislwn Sodom im komora ra ndan nurian momu ra imo ntemne orog. ¹⁶Ukhi , Yakamen tamulkum elat hogku pogpogi ilkuteven ovon kuri nagon , mompi kampai nelkon hogku nehekil im monoramel hogku nakem. ¹⁷Kwaghiveh ovoteme !wantipe kiki ra kaunsels, im woselatovkum ra ovon nimotompor eniror . ¹⁸Im wampai kimi pogi ovnopun nopun go im ovon Natmonuk ra Nusian ra nig , hogkudsu hai nomp iitrogko ponor im ovoteme pelak.¹⁹Nempigon kumosavetkum worve , kutwantaru gi hogkuse ku se worenwe kampogkum nempigon ra ndan ma .²⁰Ra tawi kiki ma konam , kou Naviat en Etomi mori konam marogkik .²¹Avughai kantipe Avenhai ra nmah , im hai nate nitni . ovonyan wontuk moneyoumple ra Etment im Nidmentim mo nomp wantipe iror ran mah . ²²Kutwonakayogi omuwisu irand ra nig.kou hai mehai kamelkavsivsives mafeli navlutnin iyi mori ma kamurep. ²³Nempigon kumagkinkum ra imo temne orog,kwonalou mampe ra hai momu,itnesogveh yakamanuwi pogkum,kutwagkili ra imo temne orog israel penuri Nitni Neteme kouwampelom. ²⁴Hai nurie iyi tawi momu horog ra tasogi eni , ku hai neteme tarogat ra natmonuk eni . ²⁵It armai niskon hai nurie worvelom hogku tavsogi eni , im neteme torogat hogku natmonuk eni. Nagku kumamprogi natmonuk ra nimo Belsubal, hogkuse momu urves worovrogi ra nimot eni !²⁶Mompi kotwamtitokond , ra tawi hai sesae mori vamon kutwan watopne , im tawi hai sesai mori otrovuryogi ma kutwagkili . ²⁷Se yakamanuwi ponok va nevluk vat , kumanuwi ra nilar ,im se korigi virok ra telgom , kumanwatopne ra nompun nimo.²⁸Kotwamtintogi iror mori kumontalogi noklesirant kou kutwag kili wortalogi naviat, koupe , etimtogi iyi mori kamagkili talogi nduru su naviate im noklehirant ra nehowate (nom uvruni) ²⁹Mose tawi memuk susu nduru kumoseivasi gi nvat ovrok? Im tawi hai irand komol ran nmap mori itment kotukili . ³⁰Kou novlin nompum mi itrehepi omui saksu. ³¹Kutwan taru. kimi ovnompogon momu ra woh susu girmath.³²Mompi iyi mori kamawatopne yau pogi ovoteme, yau hogku yakanwatopne iyi pogi Nate mori amante ra pokup . ³³Kou iyi mori kamanuavni yau pogi ovoteme, yau hogku yakanuavni iyi pogi Nate mori amante ra pokup.³⁴Kutwon taru ma yaum pai mpelom nenparata ran map . yau metuvelom worvai nenparata , kou hai utvil /nautugo. ³⁵Ra yau pelom wovetipe hai neteme wan twavror ndu Etmen, im hai itnompukon wantwavror ndu ndinme ,im hai itnahiven watwavror ndu rofgun . ³⁶Nuvrame en hai neteme kamante unisog va hai nimote eni . ³⁷Iyi hai mori kamnelintogi etmen ku ndimne momu irag iyi tawi nompogon irag; ³⁸Iyi hai mori kotum mandioki sak hai neiumparom isen memnuri yau iyi tawi nompogon eni irag tawi . ³⁹Iyi hai mori kamaghi nomurep isen wokon kandundi. Kou iyi mori kamandundi nomurep isen woruri nakayogi enyau kouwaghi.⁴⁰Iyi hai mori kamaghok veh iyi ma kokohauveh, im iyi mori kokohauveh hogkusu kokohives iyi mori itamulyau.⁴¹Iyi hai mori kamaghiveh hai profet im ra iyi hai profet kampai hai nelintogi hogkusu hai profet pivai , im iyi mori kamahiveh hai neteme tanpo im ra iyi hai neteme tanpo kampai hai nelintogi hogku neteme tanpo pivai.⁴²Mei hai mori kamampogi hai nalau hai nu wokon woromonki ra iyi hai nurie , itnesog veh yakamanui pogi, iyi kotwagkili norundi nipmi eni.

11

¹Iyempelom ra ndan nempigonIesu itampi worenuiavsond ovon narowolem im tapgone nduni nuvie isen , iyi yemempe parogi nur iyuwi mempe wortavsogi im worterenuwi ra ovon temne orogo eniror. ²Nempigon Yoane yemorigi ra nimo nogkogko ovon nempelevehen Kristu, itamuli hai nam marogi ovon nurie eni ³memenuwi pogi, " Moses kik mori ma kemapelom , ku kalum nehevogi hai momo?"⁴Iesu itmas memnuwi ponor, "Uve mutipe nam pogi yoane se kukhi im murigi . ⁵nimte kumaghi , im ovon umrokvi kumnavan , ovon nagot noklesirand kumtanrilke, ovon telgi pat

kumumandgi, ovon nmah kumutuk ra nomurep,im nam navosavos kumonternuwi pogi ovon noromkor.⁶Nevaieves pogi meihai mori kotutaru ur ku nagkau irag.⁷Movoteme morima ndumutorilki, Iesu yematipotnin woren pogi ovnetwontu gi Yoane , " se kumuve ra nur wokon worokhi- hai niwau vilyoru yemelimsi? ⁸ Kou sepe kumuve worokhi hai neteme yemnevaigi ovnemah ntawi nogkogko? Itnehog iror mori kumnevargi ovnemah melukluk kumante ra nimo en ovatmonuk ra nusian.⁹Kou se pe kumuve worokhi hai profet ?Itnesog,yakamnuwi pogkum , im iyi momu ra hai profet .¹⁰Iyi mori ndwotai manuwi , 'Ukhi ,, yakementamuli levsai enyau ra unimtomi, mori kontavehveh gi nokugo mampum irami .'¹¹Yakamnuwi pogkum itnesogveh , marogi irorn mori ndumel ra ovahiven tawi hai iyi momu oro ra Yoane Baptiso . kou hai momu mori iyi momu viror iran ra lou umpokup iyi momu horog iran. ¹² Ra ndan en Yoane Baptiso mafeli marima , lou umpokup kam nasau ra narikinam, im ra ovoteme ur kumampai gi nogkogko .¹³Ra ovon profet im ov namalam ndunwatopne mafeli Yoane ; ¹⁴Im nagku kumampai ra nowan magku aremai , iyi Elaija mori koumampelom .¹⁵Iyi hai mori telgon wi wororgi iyi koumandgi .¹⁶Ogi siame itoko ma yokosompoli gi palsi yihi? Iyi hokusu ovonyan kumnovovu ra hai nur mori wokon kumoseivasi wi , kumantehep mumam prokond hai tevengo ¹⁷ im manui , kakleli nau niskomi, im kimi kutumpku, kalorogompunum, im kutwagri. ¹⁸Ra Yoane ivelom metwoni youp ku momonki uvine,im ndumuku, Naviatndi iran. '¹⁹Nitni neteme ivelom mpag im momnki im ndumuku , 'Ukhi ,iyi hai ntemah nowan nvag im nomanki , memante ndal, ovoteme kumampai taksi im ovon narkisat!' Kou nelkon kuhumapen nenuwi ovon nomp isen."²⁰ Im Iesu yematipotni woren wali ovon temne Orogo mori ovon nompurak orogo eni yemompi iuwi, ra ndutuvoli nowand .²¹"Kwampai ur irami , koransin! kwandigi ur , Bedsaida! Nagku ovonompurak orogoveh pumnomp Taives im mutipe pentop irand. ²² Kou konompi momu ur niskon Taires im saidon ra ndan nurian momu irami.²³Kik , kapernaum, kementaru magku wandiokisak kik ra lou unpokup? Tawi , wampaihep kik ra nur en ovon nmah . Ranagku pumnomp sodonm ovonsiame orogo imo wompi irami, pemetelap mafeli ire .²⁴Kou yakamanui ponok magku it momu nendvavo niskom sodam ra ndan nurian momu iram ."²⁵Ra ndan mori ma Yesu yenuwi , " yakam navlog iram , Nate , Novsurumon ra lou pokup im ra nemap , ra kimovuryogi siame imo ra ovnelkon im worokili , im sesipogi ovon ovrok. ²⁶O Nate ,ra yompi aremaiveh unimtom . ²⁷Siamesu mori nduvoyau yemene marogi nate , im tawi hai mei hai kamagkili Nitni kou Etmen im tawi hai mei hai mori Nitni kamesemsi worsesi iyi.²⁸Uvelom poyau , kimi mori ovon neliliki im ovnompkutom, ma yakam pogkum nemendog. ²⁹Uvai worehurye enyau mutavsogi marok yau ,ra yau nomolsep im noramel ra nowag, im kwampai nemendog ra ovnaviasut hormi. ³⁰Ra worehurie enyau iyi tasogsog im nevar enyau itravarve.

12

¹Ra ndan mori ma Iesu ive ra ovnenduk ra sabat ovnurie eni ndumutemah im turvi kon mumoni ²Ko nempigon ovnempiri ndumukhor, ndomo munwi pogi Iesu," okhi,ovnurie enogkik kumnomp sietawi aremai ra namalam ogi sapat."³Kou Iesu yemenuwi ponor," Mose kutumahapi se Deived yompi nempigon i temah, ovoteme ndumute ndal iyi?⁴Ive ra en Novu im meni youp netipe pelak mori tawi niskon woren niskon woren im tawi niskon iror mori ndumuri woren,kou iyi niskon ovon pris wokon.⁵Mose kutumahapi ra namalam ma ra sabat ovon somul kumnarki sabat kou iror ovon senitives? ⁶Kou yakamanuwi pogkum magku haipe momu horog ra nimotompor kamante igko.⁷Nagku kupumagkili sie fan wi,Yakam nakayogi togosovli im tawi nsokwar',kiputumnenwali ovon sentivives.⁸Ra Nitni neteme iyi narisak ra sabat."⁹Im Iesu yemowi iror mempe ra nimo tompor ¹⁰Hai neteme novun yetukompli .Ovon nempiri ndu tagkli Iesu mumunwi," Mose kamante ra namalam worompi hai neteme kontorogat ra sabat?" ma iror wanwali iyi ra sabat.¹¹Iesu yemenuwi ponor,"Neteme se pete ndal kimi mori, nagku hai pogpogi haitebven wokon, im pemamol ra hai navranurra sabat,petwolkavi mpae sak? ¹²Iyi momu nompogon wi hogkuse rs neteme ra iyi momu ra pogpogi! momp iyimomo aremai worompi aremai ra sabat."¹³Im Iesu yenuwi pogi neteme mori ma, " sakaugi norum" Iyi isaugi pelak im norun mori ma yautorilki aremai norun hai. ¹⁴Kou ovnempiri ndu ve momp ovnam iran ndumohorogi hokuse wotalogi iyi kamah.¹⁵Hogku Iesu yemokili, ive parakond. Ovoteme ginmah ndumuri, im yompalokond omwisu.¹⁶Yemenui ponor ma kuduwanuwi iy pogi nogkon,¹⁷Ma kampelom itnesog,se mori ndunwi marogi Profet Aisea, se yenui,¹⁸"Ukhi levsau enyau yokosemsi nelintogi veh en yau pogi, yakam nakayogives iyi.Yakantipe naviat enyau iran,im iyi konamgi tanpoves pogi ovoteme pelak.¹⁹Iyi kotwonompi ndomo ku konagrisak; im tawi hai mei hai neteme wandgi navian ra ov nokugo orog.²⁰Iyi kotwonnarki hai ndeniug; Iyi kowosompat hai nogonom mafeli kountouri itnesogveh kontatevak ; ²¹Im ra nin ovoteme pelak iror wampai ntaru nokhi."²²Im hai neteme nimtei im tetwam, natmah, ive iran, nduvaim pelom pogi Iesu.Iyi yompi ivai origiveh, im neteme mori ma yam im mumokhi.²³Omuwisu nduwavlog wi muku," mose neteme iyihi kagkili nvelom nitni Deiived?"²⁴Kou nempigon ovon nempiri ndumurigi nompurak navlogi, ndumuku," Neteme iyihi kotwagkili saveti pelak ovon naviatndi kou ra Belsubul,natmonuk en ovon natmah." ²⁵Kou Iesu yemokili ntaru eniror im menuwi ponor "Ovon lou su mori netvavwi marogi iyi pe iyi kamentevavwor,im ovon temne orogo im ov nimo itretvavwi marokond kutwagkili netur. ²⁶Nagku Seitan kamnelehi Seitan, iyi itretvavwi marogi iyi pe iyi. Hogku se lou eni kantur? ²⁷Im nagku yakam nelehi pelak ovnatmah ra nin Belsebul,ra nin mei ovonyan hormi wonelehor pelak? Ra nomp ma iror wampelom ovoteme nurian hormi. ²⁸Kounagku yakam nelehi pelak ovnaviatndi gi naviat en novu,im lou en Novu kokvelom irami. ²⁹Hogku se gihai neteme kagkili nintor ra nimo en hai neteme ndomo menomprok gi siame isen ntawi neitavsivsi mampum neteme ndomo mori ma mampum? Im iyi konomprokgi siame eni ra nimo eni. ³⁰Iyimori kotumante ndu yau iyi kotumnayok yau, im iyi mori kotumante ndu yau kamnalou.³¹Momp yakamanuwi pogkum,ovon satsu im nenwali walifientokond,kou ovnenwali gi naviat kutugkili nofelintokond. ³²Mei hai konam ur ra nitni neteme, wafielintogi ko mei hai kum nam ur ra Naviat Tompor kutwafielintogi iyi im tawi ra imo nmap im ndan kamampelom.³³Ompi nei armai imov

novuan armai,ku ompa nei urim ovnovuan ur, ra hai nei kumagkili iyi ra ov novuan.³⁴Kimi ovonyan en nehekil, ra kimi ovnurgo, hogkuse kwagkili nam armai? Ra marogi hai nowam nogun kamnam.³⁵Neteme armai ra noute armai ra nowan kamampai novuan aremai,im neteme ur ra nouam kamampwo sie ur³⁶Yakamanuwi pogkum magku ra ndan nurian ovoteme wanwatopne ovon tori ra ov nam urgo ndwompi.³⁷Ra nam enogkik wampietur kik, im ra nam enogkik wanwali kik.³⁸Im ovon somul im ov nempiri ndu tamsi; Iesumumuku "tavsogi,kakimlenakyogi worokhi hai savi marogkik."³⁹Kou Iesu itamsi memenuwi ponor memoku,hai nompia ndi im tampalauves palsi kumnohrogi hai sesai worsavi.Kou tawi hai nsavi wamponorwi kou worsesi savi gi profet Jona wokon.⁴⁰Ra Jona yete nddan ndhel im pumrok ndhel ra netnin nomu orog,mompi ma Nitni neteme kante ndan ndhel im pumrok ndhel ra patmonuk en nmap.⁴¹Ovoteme Nineve wantur ra ndan nuran ndal ovon palsi ra ovoteme im mutuwoonnakyogi. Ra nduvdi nouand nempigon Jona itorenui, im kukhi hai meihai momu orog ra Jona iyi igko.⁴²Hai nahimnalam kamne Empak kontuksak ra ndan nurian ndal ovoteme ra palsi iyihi im makmor.Iyi ivelom ra navlutnin nmap wororgi nelkon en Solomon, im ukhi hai mei hai momu ra Solomon kamante igko.⁴³Nemoigon hai naviat tawi aremai kamnalou morogi hai neteme kamampe ra ovnur selvanu tawi nu worvai nemendog,Koumetumaghi hai.⁴⁴Mumahapen nenui,Yokontorilki ra nimo enyau mori yakap pelom wi.'Ran torilki,nimo ma kwotaiyor mutipe ra nampon.⁴⁵Mument touri ovnaviatndi sukrim tavgone nduru momu mori ur iran im omwisaksu iror kumampelom worete iuwi.Im penuri neteme mori ma nomurep eni kampelom momu ur telwogi mampum konompi ogkusu ra ovon palsi ndi⁴⁶Iesu yemamlap pogi ovnetewontu,ndinme im ravensaime ndumuturila,makayogi worampogi.⁴⁷Haimeihai yemenuwi pogi,"Okhi ndinom im rapmuhaime kumantur ilat mumnakyogi woramponok"⁴⁸Kou Iesu itamsi pogi iyi mori ma yememui pogi "Mei ma namou im mei ravughaime? ⁴⁹Im yemesi ovnurie eni memoku "Ukhi imo namou im ravugsai! ⁵⁰Ra iyi mori kamnompia nakayogi en Nate mori kamante ra pokup iyi mori ma iyi avughai, im vevnug,im namou."

13

¹Ra ndan mori ma Iesu ive ilat marogi nimo im memetehep ra telgontok.²Ovnetwontu nduwagkaugi,mompi ive ra hai lovumar im memetehep,kou ovnetwontu ndutur ikiri rampunarvin.³Im Iesu yemamponor memsuli ovnam itrovsin.Yemoku,"Hai neteme nowi yemowi.⁴Nempigon yemowi, nogkon yetromol ra telgon nokugo,im ovon menuk nduvelom moni.⁵Ovon novwan nogkon yetromol ra nvat,ra nur mori tawi nmap wi.Itnomgo ndutpu musak,kou ra nmap tawi orog.⁶Kou nempigon nen isak,ndu trakur ra ntawi hai nouatnin wi,im ndu tormah.⁷Nogkon ovnovwan ndumol ra mompon neimahakur.Ovneimahakur ndutpu mutalokond.⁸Nogkon ovnovwan ndumol ra nmap armai mubvai fan,nogkon narwolem nempigon narwolem im momu,nogkon narwolemmekhai,im nogkon narwolem ndehel.⁹Iyi mori telgon wi iyi kang.¹⁰Ovnurie nduvelom mumunwi pogi,"Rase kemnampogi ovnetwontugi ovnam itrovsin?"¹¹Iesu itamsi memenuwi ponor memoku,"Kimi yepmavogkum nokili worokili ovon sie unisog lou unpokup,kou iror yetuvonor.¹²Ra mei mori hai wi wampogi momu, im iyi kampaiveh kou iyi mori tawi hai,ndve virok mori ma wampaiparogi.¹³Mompi ma yakamanuwi ponor worsuli ovnam itrovsin:Mompi kumaghi ma,kou kutumaghi,im kumandgi ma kou kutumandgi ma, nokili.¹⁴Ponor nam nompusok en Asaea yememokompli, mori menuwi memoku , 'Ra ndan norigi kang,kou kotwagkili nokili;nvai.¹⁵Ra nowan ovoteme imo kokuvelom ur im ndomo wororgi,im kusompat nimind,ku wororgi ku worokili patmonukeniror,yampoli oiror nempgo hai momu,im yaupovonor origives;¹⁶Kou nevaieves nintomi, ra kumaghi,im telgomi,ra kumandgi.¹⁷Itnesog yakamanui pogkum ma ovon profet im ovoteme tanpo ndwakayogi wororgi sie kumandgi,im muturgi.¹⁸Urgi pe ovnam itrovsin ogi neteme nowi yemowi.¹⁹Nempigon haimehai kamandgi nam ra lou kou metumagkili,naviatndi kamampelom memandumsi pelak se mori ma wowi unisog iyi.Iyi mori ma novsen ndowi ra telgon nokugo.²⁰Sie ndowi ra nompun nvat iyi neteme mori kamandgi nam im itnomgo mepai gi navos.²¹Kou ma tawi noatnin iran im kante kotwonetau im ra ndan. Nempigon ndan ndomo ku nesesau kamesk ra nam,kamampelak itnom.²²Sie mori nduwowi ra mompon nemratau,iyi neteme mori kamandgi nam,kou ovon siame ra nmap im ovon noute kamentantevi ovnam,im kamampelom ntawi novuan wi.²³Novsen mori nduwowi ra nmap aremai,iyi neteme mori kamandgi nam im ,memagkili.Ikamwanpuo memantipe fan,kamampuar nevat narwolem nempigon narwolem ra hai momu narwolem mehikai,im ra hai momu narwolem,ndehel murigi nduwowi.²⁴Iesu yumenuwi hai momu nam itrovsin ponor:Yemoku,"Lou unpokup iyi hogku hai neteme yowi ovnovsen armaigo ra nenduk eni.²⁵Kou nempigon ovoteme ndumaleipo,uvrame eni hogku ivelom momowi ovnovsen nagon ra mompon wid mori ma mumalou.²⁶Nempigon ndudeli muvai fan,im ovnagon hogku ndudpu.²⁷Ovon torogat en neteme ra nmap nduvelom mumunwi pogi, 'natmonuk,mose kimet wowi Mose kimet wowi ovon novsen aremaigo ra nenduk enogkik?Hogkuse ma marima kokdeli novwan ovnagon?²⁸Yenuwi ponor memoku,Hai uvrame kompi siame imo"ovon torogat ndumunuwi pogi,Ma mose kemnakayogi kalampe mlantvai?"²⁹Natmonuk ra nmap yemoku,'Ei.Ra nempigon kumantvai,nigoi kwagkili netvai pelak ovon wit dempigon.³⁰Tenimpe ndurusu wonteli mantpu mafeli ndan kumametwo.Ra ndan mori kumametwo yakanuwi pogi ovtorogat,"Mampum kwantvai ovon topavo im maiti ra ovon novot matni,kou umsemsimogi ovon wit ra nimo enyau."³¹Im Iesu yumompi hai momu na itrovsin ponor.Yemoku,"Lou unpokup iyi hogku hai novsen hai neteme ivai mowi ra ndenuk eni.³²Novse ma iyi hai novsen momu virok ra nogkon.Kou nempigon iteli momu orog ra ovon nogkon netpu ra nenduk.Yetpu pelom hai nei ovon menuk uneai ndu sompluk ra ovon ndogon."³³Iesu yumenui hai momu nam itrovsin ponor."Lou unpokup iyi hogku hai iss hai nahiven ivai im morkon gi flawa mafeli yalam."³⁴Siame omuwisu Iesu yemamwi ponor ra ovnam itrovsin,im yetwam gi hai nsesai tawi ranam itrovsin.³⁵Imo iuri nampon ma sie mori profet yenuwi ma kamsok nempigon yemenuwi,"Yokontaipelek nogug gi ovnam itrovsin."Yakanuwi atopne sie mori itramon

nempigon natipotnin nmap.¹³⁶ Im Iesu yovyogki n'semsimogi mori ma mempe unisog ra nimo. Ovon nurie eni nduvelom pogi mumuku, "Enwi konilar pogkam ovon nam itrovsin gi ovon topavo ra ndenuk."¹³⁷ Iesu itamsi memoku, "Iyi yowi ovnovsen iyi nitni neteme."¹³⁸ Nenduk mori ma iyi nmap; im ovnovsen armaigo, iror ma iror ovonyan ra lou. Ovon topavo mori ma iror ovonyan eni neteme ndi,¹³⁹ Im nuvrane mori ma yowi iyi natmah. Nsemsimogi iyi navlutnin nmap, im ovoteme ndumuvaipelak iror ovon nagelou.¹⁴⁰ Momp i ma, hogkusu ovon topavo nagon worsemsimogi im matni ra nom momp i konomp i hogku ra nalutnin nmap.¹⁴¹ Nitni neteme kontamuli ovon nagelou eni im wosemsimogi marogi lou isen siamesu mori yavri ovon sat im iror mori nomp i ur.¹⁴² Wontavokon ra nom uvrani, iyi nur nagri im nelkirit.¹⁴³ Im ovon tanpoveh woselai nur ra Lou en Nate hogku nen. Iyi mori telgon wi tenimpe iyi koumandgi.¹⁴⁴ Ra lou pokup iyi hogku hai noute ndusopnin ra hai ndenuk. Hai neteme hokhi im movuryogi. Ra navos im nihla eni iyi kampe, meseivasi siamesu mori ma iyi kolkavi, im mampasi ndenukmori ma.¹⁴⁵ Haimomu, lou ra pokup iyi hogkusu hai neteme novoli ra nseivasi kamnohorogi ovon {perel.}¹⁴⁶ Nempigon yokhi hai {perel} mori itursak, ive mseivasi siamesu mori eni im mpasi perel mori.¹⁴⁷ Hai momu lou unpokup iyi hogkusu hai nokpon ndutavogi ra ntok, im isemsimogi ovon siame nipmisu.¹⁴⁸ Nempigon yovwar ovotementai nomu ndu yevisak ra pun narvin. Im ndutehep mu semsimogi ovon narmaigo muvai yovwar ra nokwotu, kou ovon netwakayogi ndutafogi.¹⁴⁹ Konomp i hogkusu ra ndan avni. Ovnagelou wampelom montevavwi ovtawi tampoli marogi ovon tanpo ves.¹⁵⁰ Wortavokond ra navlarnom, iya nur nagri im melkirit.¹⁵¹ "Mose kuklili muvai siame imo?" "Ovnurie ndumunpogi muku, "O."¹⁵² Im Iesu yemenuwi ponor, "Momp i ovnelkon tompor mori nduvelom ovon nurie ra lou unpokup iyi hogkusu sai neteme mori iyi natmonuk ra hai nimo, mori kamentavogi siame etwai im siame itvau marogi ovnoute isen."¹⁵³ It pelom ra nadan mori ma nempigon Iesu yemokompli ovnam itrovsin, iyi nur mori ma.¹⁵⁴ Im Iesu yumintor ra nur eni im tavsogi ovoteme ra nimo tompor. Navlutninwi nawavlogiwi mumunwi, "Iya nur neteme iyi kamampai wi nelkon im ov'nompurak nalogi?"¹⁵⁵ Mose tawi iyi nitni neteme kamantri nimo? Mosetawi ndme ma Meri? Mose tawi n'dnme ma meri? Mose tawi ravensaime Yakopk, Joesep, Simon im Judas?¹⁵⁶ Mose tawi revevenme igko ndal koh? Iya nur kokvaiwi seame imo?"¹⁵⁷ Ndmurigi satwi muvai ur. Kou Iesu yemenuwi ponor, "Hai profet kutumampai iyi itrompuk ra nompuo eni ku ra nimote eni."¹⁵⁸ Iyi yetwomp i ovon nompurak navlogi ntamah iuwi ra ovon dumututavniri iyi.

14

¹Randan mori ma, Herod tetrak yorgi narigi Iesu.² Yenuwi pogi ovon torogat eni, "Iyi mori yihi Yoane Baptis iyi kovsorsak su marogi nmah momp i ovon horog eni kamnompurak."³ Ra Herod yemelkavi Yoane meiti iyi, im metipe ra nimo nogkogko ra herodais, retpon avenhai philip.⁴ Ra Yoane yemenui pogi, "Kotumuri hai namalam worvaei iyi ra hogkusu retmu.⁵ Herod petipe iyi ra nmah, kou yementitogi ov'netwontu, ra iyihai profet.⁶ Kou nempigon Herod dan nomprokomol eni ivelom, nitni Herodias itnahiven yempku ilvuktend iror im Herod yavos wi.⁷ Wortamsi iyi iyeviwohgi haintalok worovogi sie iyi kagkili tagkili.⁸ Penuri ndinme yampogi wortagkili sie mori ma iyi yenui memoku, "ovoyau igko ra hai worvavi nompun Yoane Baptiso."⁹ Natimonuk ra nusian yorgi urves ra tagkili ma yenui, ko ra neiyevivoh eni im ra iror mori ndumuvag ndal iyi, yetipe nam maive woromp i hogku.¹⁰ Itamulor ndu tantvi nowan ra nimo nogkogko.¹¹ Im nduvai pelom nomouara worvai nvag muvogi itnompukon m'iyi ivaimpe pogi ndinme.¹² Im ovnurie eni nduvelom mumui pogi Iesu.¹³ Nempigon Iesu yemorigi yowi nur iyui ra hai lovumar worve ra nur tawi ovoteme wi. Nempigon ov'netvontu ndumurigi dunwi temne horog mavan muri iyi.¹⁴ Im Iesu ivelom ponor memokhi ov'netvontu .Iyi yitru wokond im movonor torogat.¹⁵ Nempigon yemarang ovnurie nduvelom pogi mumuku. "Igko iyi ilwawi im ndan suma kamnalou. Tamuli ovnetvontu, ma wagkili nve ra ovon temne ovrok worvasi nvag eniror.¹⁶ Ko Iesu yemenui ponor, "Iror kutwampe. Kimi kwamponor sie woneni."¹⁷ Ndumun pogi, "kalivai igko navukvuk sukrim im nomu nduru."¹⁸ Iesu yemoku, "Uvai mpelom poyau."¹⁹ Im Iesu itagkli ov'netvontu worretehep unmap ra novlovsi. Iyi ivai youp marima sukrim im nomu nduru. Melahak unpokup, mompalogi huvi im movogi ov'nurie, nduvogi ov'netvontu.²⁰ Omwisaksuror n'duwoni itali iror. Im ndutavutogi ovon namenamen nvag narwolem imtagvone nduru yetrowar.²¹ Iror mori n'duwoni omuisaksu hogku five tousan ovoteme tovatman mavrigi ovahiven im ovonyan.²² Itnomgo yemenuwi pogi ov'nurie eni ndumuve ra iovumar worve unogkonu, Iyi yetemsaveti ov'netvontu ndu mutorkili.²³ Penuri isaveti ov' netvontu ndumutorkili, iyi isak ra nompuo iyi kohai worofuaki. Nempigon pwrap, iyi yemetei uwi iyi kohai.²⁴ Ko iovumar yemetelap isut ra yemsei nemetagi ra nemetagi yemelimsor.²⁵ Ra nomtindan unmeah ra navleh ndvat Iesu ivelom ponor, memavan randan ntok.²⁶ Nempigin ov'nurie isen ndumukhi yemavan ran tok ndumeted mumunwi, "Iyihai nomp o," im mumahor gi nemeted.²⁷ Kou Iesu yamponor memoku, "Utur ndmo! "Yau iyihai! Kutwameted.²⁸ Pita i tamsi moku, "Novsurumon nagku kikma, ampoyau mqa yokonavan ra tok mampelak ponok."²⁹ Iesu yemoku, "Elom." Ma Pita yiyep ra lovumar mavan tovní Iesu.³⁰ Ko nempigon Pita yemokhi nemetagi yemeted. Nempigon yemokon, yahor memoku, "Novsurumon avor yau!"³¹ Iesu itnomgo isaugi norun mekavsis Pita im memoku, "Kik tavniri horom virok kovkurkur?"³² Im nempigon Iesu im Pita tuintor unisog ra lovumar, nemetagi iyenpar.³³ Im ov'nurie ra lovumar nduteveta ra Iesu im mumuku, "Itnesogveh kik nitni Novu."³⁴ Nempigin ndumutantivi muve nogkunu, nduvelom ra nur kenasaret.³⁵ Nempigon ovoteme iuwi ndumukili Iesu ndumutamuli nam iymia magkau gi ovnur mori ma im ndumutouri pogi omwisu mori ndumamarat.³⁶ Ndumu tagkili iyi worelkavi navlutnin nemah eni im ginmah mori ndumolkavi ndumuvai horigives.

15

¹Im ovon pharsis im ovon somul duvelom pogi Iesu dumne yeruselem. Dumunuwi,² Rase ovon nurie enogkik umnarki namalam enogkoh dal ovon potnime enogkoh? Ra utumandwogi norund mampum penuri woneni nvag.³ Iyi yemtamsi

ponor, Memoku ra se kumnarki selivinam eni Novu gi namalam enogkimi?⁴Ra Novu yenuwi,'Sendioki nam eni etom im dinom,'im iyi hai kamnam urgo nihakon etemen ku dinme," iyi wontalogi wokon."⁵Ko kik kewanuwi,"Magku iyi hai kamanuwi pogi etemen ku dinme"Se navri ma kemagku kampai irag marima iyi Novu wokon kamponok itnah."⁶Neteme hogkuma otumnakyogi sendiyoki etemen.'Im ra nokugo ma kik kompi nam en Novu ovelom nendvavora namalam ra nomp i enogkimi.⁷Kimi ovoteme nempiri! Ko se Isaiiah yenwatompne ogi kimi memenuwi memoku,⁸Kimi ovoteme kumnalkolki yau ogi nokiogumi wokon,ko ra patmonuk enogkimi kumante isut marok yau,⁹Teveta eniror poyau itramlai ra utumontavsogi mumnuri se namalam eniror kamanuwi pogi ovoteme."¹⁰Im iyi yovrogi ovon netvokntu duve pogi im yemenuwi ponor memoku,"Uvandog mukili__¹¹Ma se kamnintor ra nogun neteme otuwagkili nokini iyi.Ko se kamampelom ilat ra nogun,kagkili nokini neteme."¹²Ma ovon nurie duvelom munuwi pogi Narisak,,muku se kik kokili ma ovon farisis urigi ur irand ra nam ma konuwi?"¹³Iesu yitamsi memoku,"Ovon nei mori Nate unpokup yetwowi wamsi pelak."¹⁴Uwisep iror,ovon touri nimpitap, im nagku hai neteme nimpitap kamentouri hai neteme nimpitap,iror duru su wamol ra navranur."¹⁵Pita yemtamsi memoku Narisak,"Enuwi momu aremai pogkam nam savi ma konuwi."¹⁶Iesu yenui ponor moku,"Se kimi hogku kutumagkili? ¹⁷Se kutumaghi ma se kamampe unisog ra nogun neteme memeyep unisog ra matpolu im m'ntraotompne memampe ra nimo virok"¹⁸Ko ovon siyame mori kamampelom ilat marogi navran neteme kamampelom unisog ra patmonuk.Iror ovon siyame u,magkili nokini neteme ¹⁹Im ra patmonuk kamantratopne nomp i eni naviatdi hogku talogi,tampalau,tarugi-tampalau nomprok tesuwai namlai,nenwali.²⁰Imo siyame kagkili nokini neteme.Ko kotuwankilem menelkavi nvag meneni otuwagkili neteme."²¹Im Iesu yowi nur yuwi moumpe ra ntemne Tyre im Sidon.²²Im hai nahiven yemne ra nur kenan.yemovrogi sak memenuwi memoku,"Togosovolyau,Novsurumon,Netni Devid! Nitug itnahiven ov'natmah umante unisog iyi."²³Ko Iesu yetutamsi hai nam pogi.Ovon nurie eni nduve pogi muku"Satvogi iyi kampe, ra iyi kamnurkoh memnahor."²⁴Ko Iesu yitamsi menuwi moku,"Yaumetuvlom niskon ovoteme nogkon ko niskon ovon pogipogi neviyogki ra nimote Israel."²⁵Ko iyi yevelom m'teveta iran,menuwi moku,"Novsurumon avoryau."²⁶Ko yitamsi menuwi moku"Tawi aremai worvai youp en ovonian mentafogi mampogi ovon kuri ovrok."²⁷Iyi yemtamsi memoku"Itnesog Novsurumon,ko ovonyian eni kuri umneni namen n'vag mori kamamol marogi nevllok woren i n'vag en ovoteme eniror."²⁸Im Iesu yemtamsi pogi memoku,"Nahiven,tavniri enogkik domo;Se kotagkli konomp i hogku." Itnompukon eni yivai horigives ra ndan ma.²⁹Iesu yowisep nur ma im pe nokorin Tok Kaleli.Im iyi yisak ra nomp uwo im metehep iyuwi.³⁰Orog ovoteme duvelom pogi.Iror dumutouri ovon noetet im ovon nimtei im ovoteme dutumam, im duvai namarat.Dumutipe iror nokorin Iesu im yompi iror ndutorogat.³¹Ovoteme orog ndumavlogi nempigon iror ndkhi iyi mori yetumam yam, im ovon noetet duvelom aremai,im nimtei nimind yitaipe lak.Iror dumutogsovli Novu eni Israel.³²Iesu yovrogi ovon nurie eni duvelom pogi im memenuwi moku, "Yamentaruwokon imo ovon nompunlou sikat ra kute dal yau dan dehel su im kutwoni hai sesai. Yotumnakyogi wosavetor wampe kutwoni hai sesai, ma ur nimind kalvukvat ra nokugo eniror."³³Ovon nurie eni dumunwi muku,"Iya kalagkili kaklampai youp orog kontali ov'netvokntu ra kokimlante ra imo nur wokon?"³⁴Iesu yenuwi ponor, moku "Ndve youp ma kovai?" Ndumunwi muku,"Sukrim duru im nogkon nomu ovrok."³⁵Im Iesu yenuwi pogi ovonnetvokntu moku utehep ra nmap.³⁶Iyi yivai youp mori sukrim n'duru im nomu,im mofwaki wi,penuri yoruvhi youp mori movogi ovon nurie eni.Im ovon nurie eni duvai ovon youp mori muvogi ovon netvontu.³⁷Ovoteme omwisu duwoni yitalir.Im iror dutavutogi namenamen nvag mori yemeter movai yovwar ra uloki sukrim duru.³⁸Iror mori dwoni omwisu fotausen ovoteme dal ovahiven im ovonyan.³⁹Im Iesu yemtamuli o'vnetvontu duve im yentor unisog ra duvwar im pe ra nur Magadan.

16

¹Ovon Nempiri im Netwakayogi aduvelom im mumu tapmi iyi mumutagkli worseiponor hai savi ra vetmis, [pokup]sky²Kou itamsi ponor memoku "Nempigon ra pwarap,kumgku,kampelom hai ndan aremai ,ra vetmis kavlar."³Nempigon iyi provukum,kumagku,iyi ndan ur,ra vetmis kavlar im pokup,Kumagkili worenuwi ovon ndan ra vetmis kou kutumagkili worenuwi ndan avni.⁴Hai naviatndi im tampalau palsi kumnohorogi hai savi, Kou tawi hai nsavi gi Jona."Im Iesu yowi iror im mempe pelak.⁵Nempigon ovon nurie ndumulkavi nogkonu nogkon,ndutavriri worvai youp.⁶Iesu yemenui ponor memoku,kwaghiveh im maghivah ra is en ovnon Nempiri im Narkisat."⁷Ovon nurie ndumamogi ilkvukteven iror mumuku,"Ra koletuvai navukvuk."⁸Iesu yemokili ma memoku,"Kimi ovtavniri ovrok,Rase kumontai mantovkumgi im mumunui ra kuvai navukvuk?"⁹Mose kututaru wortarugi ovon navukvuk mori ma sukrim niskond faef tousen,im nokwotu ndeve nduwovaigi ovon namenamen?"¹⁰Ku ovon navukvuk sukrim im tavgone nduru niskond fotausen,im nokowotu ndwovaigi nameamen."¹¹Ogkuse ma kutumagkili ma yaumetwamgi navukvuk?kwaghiveh montaruveh gi ovon is en ovoteme Nempiri im Narkisat."¹²Im ndu kik ma yemam ponor tawi gi is woretipe ra navukvuk,kouworokhi ra ovon tavsogi eniror ovon Nempiri im Narkisat.¹³Marima nempigon Iesu ivelom ra nur potpot kaisaria Philippi itagkli ovnurie isen,Memok,"Mei ma ovoteme kumanuwi magku Nitni Neteme iyi mei?"¹⁴Ndumuku,"Nogkon kumagku Yoane Baptiso,nogkon Elija,im momu nogkon,Jeremaiya,ku hai profet."¹⁵Yemenuwiponor,"Kou mei kumanuwi magku yau?"¹⁶Yemtamsi saimon Pita yemoku,"Kik Kristu,nitni Novu nomurep."¹⁷Iesu itamsi im memenuwi pogi iyi,"Nevaives iram kik,Simon Bar Jona.ra noklesiran im nde kutunponok se imo ponok,kou Nate mori kamante ra pokup.¹⁸Yakamanuwi ponok sogku ma kik Pita,im marogi imo nvat yakantri nimo tompor enyau.Nogun nempai Ra nmah kotwontantevakpe iran.¹⁹Yakam ponok wortaipe lak nogun selat ra lou unpokup.Sie mori kaitavsisi ran map kwataivsisi unpokup,im sie mori kwosuli ra nmap wosuli unpokup."²⁰Im Iesu yemenuwi ponor moku kutwanwatopne iyi ma iyi Narisak.²¹Ra natipotnin ndan mori ma Iesu yemenuwi pogi ovnurie eni

ma iyi kampe Jerusalem,mampai ur ra siame natmah ra norun ovotalam im ovnompun ovoteme sokwar im ovon somul,wontalok yau im yakamsorsak torilki ra nomurep nmah ra ndan ndhel penuri.²²Im Pita itouri pelak iyi menwali iyi,memoku,"Siame imo kante isut marogi kik Novsurumon,siame imo kotwonel kavok."²³Kou Iesu yovoli iyi memenui pogi Pita,"Eve pelak marokyou,kik Natmah! kik hai neitakli kou gi siame go ra ovoteme."²⁴Im Iesu yemenuwi pogi ovnurie eni,"Nagku hai neteme kamnakayogi konuryau,iyi hapen nenwavni iyi mandioki neiumparom eni,menuryau."²⁵Ra mei hai mori kotum nakayogi norundi nomurep isen kandundi,im meihai mori kamandundi nomurep isen irag kumaghi.²⁶Ra se momu mori neteme konakyogi worvai ra imo nmap kou mandundi nomurep isen?Se ma hai neteme kagkili tampunumgi gi nomurep eni?²⁷Ra Nitni Neteme kampelom gi nilaslaswi eni Etmnen ndal ovon nagelou.Im iyi kampogi nipmi iror mori ra sie iyi kapmomp.²⁸Itnesogveh yakamanuwi pogkum,nogkon irami kumantur igko kutwo natgap nmah mafeli waghi Nitni Neteme kamampelom ra lo isen."

17

¹Ndan meheikai penuri Iesu i touri Pita,Yakopo im Yoane avenha,im mpai iror nduhak ra hai nompwo iror go.²Miyyi yemsempoli ra nimind.Nipmi yemselai hogku nipminen,im nemah eni yetrehevo hogku nilar.³Im Moses im Elaija ndu mam ndal iyi.⁴Pita i tamsi im memenuwi pogi Iesu,"Novsurumon,iyi armaiveh niskomam worete igko.Nagku kemnakayogiveh,yakag klogi sentep ndehel igko hai niskom,im hai niskon Moses,im hai niskon Elaija.⁵Nempigon yemam,lap im hai nompuwau nilarveh yakvi iror,im momu,hai navian yemne ra nompuwau,memenuwi,"Imo iyi Nitugveh,im iran yakannelintogi. Urigi iyi."⁶Nempigon ovnurie ndurgi,ndumol ra nimind im muwometet.⁷Im Iesu ivelom im melkavor memoku,"Utuk mutwometet."⁸Im nduwolahak mumutukhi hai neteme kou Iesu ikohai.⁹Nempigon ndumuyep ra nompuo,Iesu yenwi ponor,memoku,"Kutwanuwi nehelavriwar imo pogi hai mei hai mafeli Nitni Neteme kamsorsak ran mah."¹⁰Ovnurie eni ndmutagkili iyi,mumuku,"Rase ovon somul kumagku Elaija kampum mampelom?"¹¹Iesu itamsi memoku,"Elaija iyi kampelom worete siamesu."¹²Kou yakamanuwi pogkum,Elaija iyi kovelom su,kou ndutukili iyi.Mompi ndwompi se ndwakayogi worompi iran.Konuri nokugo yima,ma Nitni Neteme hogku konasau ra norund."¹³Im ovon nurie ndukili muku yemamponor gi Yoane Baptiso.¹⁴Nempigon nduvelom pogi nompunlou tamah,hai neteme ivelom pogi,im memoku,¹⁵"Novsurumon,vai togosovli ra nitug itnatman,ra iyi kamampai namarat en netwo im memnasau ra hai ndan go.Ra iyi kamamol ra nom ku ra nu ndan su."¹⁶Yokotouri mpelom pogi ovon nurie enogkik,kutukili nompalogi iyi."¹⁷Iesu itamsi im menuwi memoku,"Tetutavniri im titur palsi,yakante ndal kimi konetau hogku se?Yakante ndal kimi mafeli nigoi?Uvai iyi muvelom igko."¹⁸Iesu yenwali naviatndi im ive parogi iyi,im natman mori ma ivai origiveh nempigon ma.¹⁹Im ovon nurie nduvelom pogi Iesu haiteven go mumutagkili,"Rase korkam nelehi?"²⁰Iesu itamsi ponor,"Ra tavniri hormi virok.Ra yakamanuwi pogkum,nagku tavniri hormi virok hogku hai novsen virok,kwagkili nam pogi imo nompuo,kamlag igko mampe gomp,im koyelog,im tawi hai sesai kotwonorkum."²¹22Ndumute kalali Iesu yemenuwi pogi ovon nurie isen,"Nitni Neteme wosaveti kampe ra norun ovoteme,²³Im wontalogi iyi,im ndan dehel iyi kamsorsak."Ovon nurie nduvai urves irand.²⁴Ndumuvelom Kapernaum,ovoteme mori ndumompi ovon nevlogkon sekel takis hogku?"²⁵Yemoku,"O"Nempigon Pita ivelom ra nimo Iesu yampogi mampum memoku,"Se kementarugi,Sion?Ra itokwo ovon Natmonuk ra nusian ra nmap kumampai ovon nvasi ra nokugo ku takis?Ra ovonyan eniror ku ovoteme hai?"²⁶Nempigon yemenuwi,Ra ovoteme hai,"Iesu yemenwi pogi,"Mompi ovonyan iror wokon."²⁷Kou ra koletwon nomp ovoteme mori kumampai takis wamol ra sat, eve rantok mentafogi naforogi,im mentai nomu mampum kamesak.Nempigon kementaipelak nogun,kahi hai sekel.Kampai mampogi ovoteme kumampai takis niskug im niskomi."

18

¹Ra nempigon ndan ma ovon nurie nduvelom pogi Iesu mumuku,"Mei iyi orogveh ra lou unpokup?"²Iesu yovrogi hai nalau,virok pogi iyi yetehev.³Im memoku,"Itnesogveh yakamanuwi pogkum , nagku kutumampoli kimi hogkusu hai ovonyan,ovork kutwagkili nve ra lou ra pokup.⁴Mompi,meihai mori kamampaihep iyi hogku hai nalau virok kampelom horog ra lou unpokup.⁵Meihai mori kamampaiveh hai nalau virok ra nig iyi kokvai yau.⁶Kou meihai mori kompi hai ra ovragi iyih ovrok mori kumontavniri irag koumnompi sat, iyi momu aremai woreiti hai nvat ra nowan im manduten mogi iyi unpalam ra ntok.⁷Kwaghiveh kimi ra nmap ra ovon netakli!Ra iyi armai ma ovon netakli kampelom,kou kwaghiveh ra iyi mori ovon netakli kumampelom!"⁸Nagku norum ku nom kamnompi kementakli tantvi im tavogi pelak marogkik.Iyi momu aremai worintor ra nomurep tawi norum ku tawi nom wi momu ra tavogkik ra nom tepgon norum nduru im nom nduru.⁹Nagku nintom kompi kotakli,vai pelak im tavogi pelak marogkik.Iyi momu aremai worve ra nomurep gi nintom hai teven momu ra wortavogkik ra nom tepgon nintom ndurusu."¹⁰Kaghi ma kutwagkili noksisat ovonyan iyih ovrok.¹¹Ra yakamanuwi pogkum ma ra pokup ovon nagelou eniror kumanteigi nokhi nipmi Nate mori ra pokup.¹²Im sie kumontarugi?Nagku hai neteme pogpogi wi eni mori narwolem nempigon narwolem im hai irand kovluve,mose kotwagkili nowi 99 mori ma ilwawi menohorogi haiteven mori ma kovluve?"¹³Nempigon kamaghi itnesog yakamanuwi pogkum,iyi konavos momu kontelwogi 99 mori ma kotuvluve."¹⁴Ra nomp ima iyi tawi nakayogi en etom ra pokup ma hai ovon ovrok yihi wonamiap."¹⁵"Nagku apmuha kompi sat iram,eve menuwi pogi sat eni,ilvukteven kik im iyi wokon.Nagku kamantogkik vai torilki apmu hai."¹⁶Kou nagku kotumantogkik,kampai haiteven ku nduru momu ndal kik,ma ra nogun nduru ku ndhel kumampuvso ogi ovon nam tagkli nvelom itrogko."¹⁷Mo nagku kutumnakyogi norgor,kanwatompne pogi nimo tompor.Mo nagku kotumnakyogi wororgi nimo tompor,tenimpe iyi kampelom hai

neteme pelak im hai neteme hogku ovoteme worvai takis¹⁸Itnesogveh yakamanuwi pogkum,se mori kumaitavsisvi ra nmap waitavsisvi unpokup,im se mori kumontenimpe ra nmap wontenimpe unpokup.¹⁹Nempigon hai momu yakamanuwi pogkum,nduru irami kumagku hogku ra nmap ra se kumontagkli,konampesog hogku marogi Nate mori unpokup.²⁰Ra iya nduru ku ndesel kumavtit ra nig,iyuwi yau ilvukdent iror."²¹Im pita ivelom memenwi pogi Iesu,"Novsurmon,nempigon nempigon ndeve nagku hai avugsai kamnomp sat irag im yakafielintogi iyi?Konelkavi sukrim im tavgone nduru?"²²Iesu yemenuwi pogi memoku,"Yau yokotumanuwi ponok magku sukrim im tavgone nduru,kou mafeli narwolem nempigon sukrim im tavgone nduru im sukrim im tavgone nduru.²³Mompi simanlou unpokup iyi hogkusu ra hai natmonuk ra nusian yemakayogi worokompli ovon tori ndal ovn ntrogat eni.²⁴Yematipotnin worokompli,hai ntrogat ndu touri pelom pogi mori yepmpe mpai tovni watu narwolem.(10,000) ²⁵Kou ra yetutarugi worvasi,natmonuk eni yetipe nam worseivasi iyi tapgon retpon im ovonyan im siamesu mori eni,im worompi seivasi mori ma.²⁶Mompi ntrogat mori ma yomol,taihep iyi ra nmap ra nipmi im memoku,'Natmonuk,vai nemelukluk irag,im yakampasi ponok siamesu mori ma.²⁷Im natmonuk en torogat mori ma,ra ivai nemelukluk irag,im yakampasi ponok siamesu mori ma.²⁸Kou ntrogat eni mori ma ive mokhi hai ovoteme eni mori yepmpai tovni watu 100 ;Yelkavi novwan memoku,'Vasyau sek kimpae marokyu,²⁹"Kou neteme nompurak eni yomol im melahak mokhi memoku 'Vai nemelukluk irag,im yakampasi torilki kik.³⁰Kou ntrogat en natmonuk mori ma yetwakayogi.Rantan ive tavogi iyi ra nimo nokogko mafeli iyi yofitorilki ndve mori ma yivai.³¹Nempigon ravenme ovon torogat nogkon ndukhi sie yompi,ndu vai irand.Nduvelom munwatopne pogi natmonuk eniror sie mori ma.³²Im natmonuk en torogat mori ma yovrogi,im menwi pogi,'Kikhai ntrogat ndi yokofielintog kik ovon taru omuwisu ra kim tagkliveh poyau.³³Mose kotukili nefielintogi neteme nompurak enogkik hogkusu yakapmofielintog kik?"³⁴Natmonuk eni yakanveh im metipe iyi ra norun ovoteme worovogi nohoru mafeli worvasi torilki se nduvogi.³⁵Im hogkusu Nate unpokup komenompi iram nagku kotumafielintogi apmuhai unisog patmonuk enogkik."

19

¹Yivelom ra ndan ma Iesu yemtampoli nam eni iyi yowi nur kaleli,im pelom ra nur yudia nogkonu nogkon yordan urva,²Ovon netivokntu ntamah dumuri,im iyi yivai pelak namarat irand iyuwi.³Ovon farisis nduvelom pogi muku"sie itrogko ma hai neteme kagkili nowisep retpon ra hai nokugo?"⁴Iesu yitamsi memoku,"Se kotumahpi ma iyi ra natipotnin yompi neteme itnatman im itnahiven?"⁵Iyi mori yompi iror yenuwi moku,'Ra nomp ma hai neteme kawisep etemen im ndinme menampleh iran retpon,ma iror duru ko wampelom haiteven gi noklesirand;⁶Ma iror tawi momu duru,ko haiteven gi noklesirand. Ra nomp ma se Novu yitavsimogi su haiteven,tawi hai neteme kagkili netvavwor."⁷Dumunwi pogi mumuku,Ra se ma Moses yitenimpe kam moku kaklagkili novogi netai gi netvavwi nempulak im mesatvogi iyi kampe?"⁸Iyi yenuwi ponor,"Ra nomurep enogkimi nogkogko,Moses yitenimpe kimi worowisep ovahiven enogkimi,ko ra natipotnin tawi hogkuma.⁹Yamanuwi pogkum,iyi hai kamawisep retpon,ra taru ogi tampalau,im mounnetvrogi hai momu nahiven,iyi otampalau su,im hai neteme itnatman konetovrogi nahiven mori kowisrepsu iyi kotampalau su hogku."¹⁰Im ovon nurie eni dumununwi pogi Iesu mumuku,"Nagku ra nomp ma neteme nandu retpon,momu aremai putuwompulak."¹¹kou Iesu yenuwi ponor memoku,"Tawi komwisu wonavoh worvai imo nenwavsogi,ko iror wokon mori umnakyogi worvai imo nenwavsogi.¹²Im nogkon dumumol marogi dindmenme tawi nimsin wormpulak,im nogkon ovoteme dumukinor,im nogkon iror penuri dumutvokomgi lo unpokup worete wokon worompi nompurak eni Novu.Iror mori ounakyogi worvai imo nenwavsogi,aremai iyi kampai."¹³Im nogkon ovonyan ovrok duvai iror muve pogi ma iyi kantipe norun irand im memnofwaki,ko ovon nurie eni ndunwali oror.¹⁴ Ko Iesu yemoku,"uwisep ovonyan ovrok wampelom poyau,utusompat iror,wampelom ra lou unpokup eniror."¹⁵Iyi yetipe norun ra ovoniyani, im mowi nur ma.¹⁶Im,hai neteme yivelom pogi Iesu menuwi memoku,"Tavsogi,sema nomp aremai yonomp worvai nomurep uvruni?"¹⁷Iesu yenuwi pogi memoku,"Ra se kotagli poyau ogi siame aremai,ko nagku kemnakyogi kampai nomurep,kafinte aremai ovon selinivi nam."¹⁸Im neteme yemtamsi memoku,"Itoko selnivi nam ma?"¹⁹Iesu yemenuwi pogi moku,"Kotuwontalogi,kotwontampalau,kotwonomprok,kotwonteswai namlai,¹⁹Sendyoki nam eni etom dinom,menelintogi ovoteme magkau wogkik hogku kemahapen nelintogkik."²⁰Im neteme neviyarep yemenuwi pogi memoku,"Imo ovon siame ya malkolki su.Se momu ma yokonompi?"²¹Iesu yenuwi pogi memoku nagku kemnakyogi magku kampilom sentivives,eve m'seivasi se ma enogkik,im movogi ov'nomromkor,ma kampai nouteves ra lou unpokup;im pelom,muriyau."²²Ko neteme nevyrep yemorigi se Iesu yemenuwi pogi yive pelak im morigompunum wi ra ovon noute eni ntamah.²³Iesu yenuwi pogi ovon nurie eni,memoku"Itnesog yamanuwi pogkum magku,domoveh ra neteme noute worintor ra lou unpokup.²⁴Nempigon hai momu yamanuwi pogkum,itmelpo nisekon hai kamel worintor ra navran nitil ko momu ndomo nisekon hai neteme noutewi worintor ra lo eni Novu²⁵Nemoigon ovon nurie dumurig,iror dumavlogi mumunuwi mumuku,"Mei irand kampai neyowar?"²⁶Iesu yemtopotnemor memoku,"Ra ovoteme tawi itmelpo,ko ra Novu ovon siyame su itmelpo."²⁷Im Pita yemtamsi pogi memoku,"Okehi kaklouwi ovon siyame su im m'lurok.Se ma kaklampai?"²⁸Iesu yenuwi ponor memoku,"Itnesog yamanuwi pogkum,ra n'map itevau nempigon Netni eni Neteme kantehep ra potnompotwo nilaswi eni,im kimi hogku mori kimuriyau kwantehep ra potnompotwo narwolem haiten tavgoneh duru,monurian ra nompun lo su narwolem haiten tavgoneh duru en Isareil.²⁹Kimi su mori kimuwi nete enogkimi,rapmuhaime,revevnome,im etemen, kimi im ndinme,ovonyan,enogkimi ku nmap enogkimi ra nin eniyau,kwampai momu handret im mampai nomurep uvurini."³⁰Ko iror mori umampum iror wampelom avini,im iror mori umampelom avni,wampelom mampum

20

¹Im ra lo unpokup iyi hogku hai neteme nmapwi yive pruvkum unemeh worvai ovoteme worompurak ra denuk nimsin uvinde.²Penuri iyi yemetipe itrogko dal ovoteme nompurak eni memoku iyi kampasor haiteven handret,im memtamulor ra denuk.³Im iyi youmpe ra navlutnin navleh dehel memokohi nogkon ovoteme ra nur seivasi domutretur wokon.⁴Iyi yemenuwi ponor memoku,'Kimi hogku,uve mompurok ra denu,ma se moritrogko yampogkum mampi ma duve mumpurok.⁵Nempigon hai momu iyi youmpe ra naveh mehikai im iyi youmpe im tavgoneh dehel mampi hogku su.⁶Nempigon haimomu iyi youmpe ra navleh narwolem tavigoneh haiten,im mokhi hai momu ovoteme dumutretur wokon.Iyi yemenuwi ponor,memoku'Ra se kumantur wokon igko ra imo dan tantop?'Dumunuwi pogi muku,"ra tawi hai neteme pivai kam worompurak;Iyi yenuwi ponor moku,kimi hogku uvre ra denuk nimsin uvinde;⁸Nempigon puwarap yivelom neteme mori nompun denuk yenuwi pogi nivwo eni memoku,'Ovorokond omwisu movonor nipmi eniror,konatipotnin ra avni mafeli mampum;Nempigon ovoteme mori duve avini,iror haitevengo duvai haiteven handret⁹ vatu go.¹⁰Ko nempigon iror mori duve mampum duvelom,mumutaru muku iror wampai momu,ko iror duvai haiteven handret vatu go.¹¹Nempigon iror duvai nipmi eniror,dutavuntan neteme mori ra n'map.¹²Iror dumunuwi muku;Iror mori uvelom avni mompurak ra dan virok wokon,ko kik kokvasor nipmi eniror haiteven hogkusu kam,ko kam mori kaklompurak orog ra dan tantop ra nen otni kam orog.¹³Ko neteme ra ndenuk yemtamsi pogi hai irand,'memoku,'Avug,yotumnompi hai sesai ur iram.Se kik kimetunwi o nandu yau gi haiteven handret vatu?¹⁴Vai se enogkik im pe ra nokugo.Ra yau yoksemsi worpvogi ovoteme mori kuvelom avni mompurak nipmi haiteven hogku kik.¹⁵Se yau tawi faneteme worompi se yamnakyogi ogi ovon siyme enyau?ku kimi kumnowarmesat ra se yompi aremai?¹⁶Im iror avni iror wampelom mampum im iror mori wampum, wampelom avni."¹⁷Iesu yemsak ra yeruselem, yemtouri pelak,ovon nurie eni mori narwolem tavigoneh duru,im ra nogkugo iyi yemenuwi ponor memoku,¹⁸Uksi kokimlesak ra yeruselem,ma Netni eni Neteme kampe ra norun ovon tавosogi tompor im ovon sommul.Im iror wanuwi magku iyi kamah.¹⁹Im wampai iyi pogi ovoteme pelak nimsin wosepetnan iran,im moselatvi,im mantri ra neyumparom.Ko ra ndan dehel gi iyi koumamsorsak."²⁰Im dinme ovoniyan eni Sepeti yivelom pogi Iesu dal ovoniyan eni.Iyi yomol m'sesi unipmi im memtagkili memoku iyi konompi hai sesai niskon.²¹Iesu yenuwi pogi memoku,"se kemnakyogi?"Nahiven yemenwi pogi memoku "Enuwi nam ma ovoniyan eniyau wagkili netehap,hai kantehep ra norum mor,ra lou enogkik unpokup."²²Ko Iesu yitamsi pogi memoku, "Kik kotumagkili se ma kementagkili.Se kik kagkili nomonki ra nevenoki ma yamentavesveh woromonki?"Iror dumunwi pogi mumuku kakimlagkili."²³Iyi yemenuwi ponor memoku,"Imo nevenoki enyau kwagkili nomonki ko worotehep ra norug meveh im ra nisekond iror mori nate unpokup yitaveheveh su nisekond."²⁴Nempigon nogkon ovon narwolem haiteven nurie eni durigi imo iroir duwakan vehwi pogi ovonyan mori duru.²⁵Ko Iesu yovrokond duvelom pogi im memoku,"Kumagkili ma ovon natmonuk ra nompunlousu en ovoteme pelak umnompi siame domo iran ovoteme eniror, im ovoteme orogo umnompi ovoteme umante ra netigon namalam eniror.²⁶Ko tawi nokugo nisekomi ma kwante wi.Mompi ma nagku iyi hai kamnakyogi worvaisak iyi unisog kimi iyi kampelom levsau enogkimi,²⁷Im iyi hai mori kamnakyogi kampelom mampum irami iyi kampelon levsau enogkimi,²⁸Im hogku netni eni neteme yetuvelom nimsin wontalou iran,ko iyi kontalou nisekond,im mampogi nomurep eni hogku hai nvasi aremai nisekond ov'nompun lousu."²⁹Im nempigon dumuwi Jeriko,orog ovoteme dumuri iyi.³⁰Im ovoteme duru ov'nimtipat dumutehep rateligion nokugo.Im nempigon domurigi muku Iesu kamampelom,iror dumahor ogi naviand sak mumuku,"Novsurmon,nitni Deived,togesovolkam."³¹Im ovnetivokntu dumunwali iror,muku wanpar,ko iror duwahor momu ogi naviand sak, mumuku"Novsurumon,Nitni eni Devied,togesovolkam."³²Im Iesu yetur movorokond memoku,"Se kumagku yokonompi nisekomi?"³³Im iror dumunwi pogi mumuk,"Novsurumon,taipelak nimetmam."³⁴Im Iesu,yemovuwar ogi nelintogi,ma iyi yemelkavi nimind.Marima nimind yitaipelak im iror dumuri iyi.

21

¹Im nempigon Iesu dal ovon nurie eni dumuve potpot yerusalem im muvelom Bethake,ra nompuwu olivet,im Iesu yitamuli duru ovon nurie eni'Memenuwi ponor memoku,"Uve rantemne hai,im kimi itnomgo kwaghi hai dogki kulki mayuwi,im hai momu virok.Kwosuli iror mampai mampelom mampoyau.³Nagku hai mei hai kamentagkli,kwanuwi pogi magku,'Novsurmon amnakyokond,'im neteme morima itnomgo kontenimpe pogkum."⁴Imo se ovon profet dunwi mampum amnampesog.Iyi yenuwi memoku,⁵"Enuwi pogi itnompukon sion moku"Okhi,Natmonuk ra nusian enogkik kamampelom ponok,konoramel memantehep ra tan dogki-virok."⁶Ma ovon nurie duve mampi hogku se Iesu yenuwi ponor.⁷Iror duvai dogki im eteme virok im mutipe nemah ra ntand,im Iesu yetehap ra nemah ra ntan dogki.⁸Im ovon netivokntu tamah dumuivi nemah ra nokugo,im nogkon dumurvi ovon nogkilnei mumuivi ra nokugo.⁹Im ovon netvokntu mori dumuvum im nogkon mori dumuri dumahor mumuku,"Hosana ra netni eni Devid!Nevaives iyi mori okvelom ra nin eni Iehova!Hosana ra nur tantevakpe!"¹⁰Nempigon Iesu yivelom unisog ra Yeruselms,ovon temne orog komwisu nduirau wi mumuku "Mei ma imo?"¹¹Im ovon netvontu dumutamasi mumuku,"Imo Iesu iyi hai profet ra nur nasaret ra kalleli."¹²Im Iesu yemintor unisog ra nimo tompor.Melehior iror mori nduvaimpelom musei vasi ra nimo tompor,im tamprup gi nevlak nimsin nsei vasi im woretvuvwi ovon moni im ovon nevlak worotehep eniror mori dumusevasi ovon nakem.¹³Iyi yemenuwi ponor memoku "Dupmotai muku,'Imo nimo enyau wamprogi magku nimo nimsin nofwaki,'ko kimi kuvoli kovelom nur nisekon ovoteme nomprok."¹⁴Im ovon nimtipat im ovon umrokori duvelom pogi unisog ra nimo tompor,im iyi yompi iror dutorogat.¹⁵Ko nempigon ovon tавsogi tompor im ovon somul ndumukhi

ovon nompurak navlogi ma yompi,im nempigon iror ndumurigi ovonyan dumahor unisog ra nimo tompor im mumuku,"Hosana ra nitni eni Deived,"iror ndumakan veh.¹⁶Im iror ndumunwi pogi iyi muku"Se kik kemandigi se ma kumanuwi?"Iesu yenuwi ponor memoku,"O!ko se kutumahpi,"Ra nogun ovonyan im eteme ovrokveh wonarufu veh nomplin.¹⁷Iesu yemowi iror im mowi temne orog pe Betani im mete pumrok haiten.¹⁸Im ra nempigon provukum yaumemtorilki ra temne orog,iyi yemtemah.¹⁹Nempigon yemokhi neifik yemetur ra teligon nokugo,iyi yive nokorin ko metukhi ovon novuwan.Ko ovon nogklin wokon.Iyi yenuwali nei mori memoku,"tawi momu kampwo hai dan,"Im marimago neifik mori yemetur.²⁰Nempigon ovon nurie eni dumukhi iror dumavlogi mumunuwi mumuku,"Hogku se ma nei fik itnomgo kometur?"²¹Iesu yemtamsi ponor memoku,"Itnesog yakamanuwi pogkum nagku taviniri enogkimi domo im kutumamol ra taviniri enogkimi,kimi hogku kawagkili nomp se hogku kumaghi ra imo nei fik,ku kwagkili nenuwi pogi nompwuwo ,'Evepelak marogi imo nur imbe metur ra tok;im konampesog hogku."²²Im sekementagkili ra nofwaki,im mementaviniri gi,kik kampai."²³Nempigon Iesu yemintor ra nimo tompor ovon tavsogi tompor im ovotetalam ra nimo tompor nduvelom pogi nempigon iyi yemtavsogi mumunuwi mumuku,"Ra horog itoko ma kemnomp imo ovon siame su mei yovonok imo horog?"²⁴Iesu yemtamsi ponor memoku,"Yau hogku yamnakyogi yontagkolkum gi nam tagkli.Nagku kumagkili nenuwi poyau,ma yagkili nenuwi pogkum horog ma yamnomp gi ovon siame su.²⁵Im baptais eni yowane yivelom marogi mei?Yivelom unpokup ku ra neteme?"Dumutampi tampi gi ponor mumuku,"Nagku kokimlagku yemne unpokup,ma iyi kanuwi pogkoh magku,"Ra se kokletutavinirigi?"²⁶Ko nagku koklanuwi,'mlagku yivelom ra neteme,'ko kokimlamtitogi ovon netivokntu ra iror umgahi Yowane hogku hai profet."²⁷Im ra nomp ma iror dumutamsi pogi Iesu mumuku,"Kakletumlagkili."Iyi hogku yenuwi ponor moku,"Yau hogku yotuwagkili nenuwi pogkum magku yamampai ya horog worompi imo ovon nompurak.²⁸Ko kimi kumontaru hogku se?Hai neteme ovoniyan eni duru.Iyi yive pogi nitni mampum menuwi pogi moku,"Nitug eve ire mompurak ra denuk nimsin uvinde."²⁹Nitni mampun yitamsi moku,"Tawi yotuwampe,'ko penuri yovoli taru eni mbe ra denuk."³⁰Im neteme mori youmpe pogi nitni penuri menuwi nam haiteven.Iyi yitamsi moku o Nate yampe ,ko iyi yetuve."³¹Ko itoko ra ovoniyan mori duru yompi nakayogi eni etmen?"Dutamsi muku,"Nitni mampum,"Iesu yenuwi ponor moku,"Itnesog mori kumampai moni im ovahiven ra nokugo iror wonintor mampum irami ra lo eni Novu."³²Ra Yowane yivelom pogkum ra nokugo tanpoves,(sentivives) ko kimututavniri gi iyi.Ko kimi kukhi su ko kutuvoli, taru enogkimi im mutavinirigi iyi."³³Vandog morigi hai momu nam savi.Ogi hai neteme,iyi ra nmap.Iyi yowi denuk gi uvinde,im mumpai magkau gi,im mokhi navranur nimsin worompi uvinde,im momp hai nur Imelwo nimsin worelamet-met.Im movogi hai neteme yemnowi uvinde."³⁴Nempigon yemelkavi dan woretavi ovon novuan yempelom potpot,iyi yitamuli ovon levsau eni duve ponor ovoteme nompurak ra denuk worvai nogkon ovon novuan nisekon."³⁵Ko nempigon ovoteme nimsin worowi uvinde dumukhi ovon levsau eni,duwolkavor mutai hai,mutalogi hai,im mutvi gi n'vat im nogkon."³⁶Im nempigon hai momu nompun denuk youmtamuli orog momu ovon levsau eni yitelwogi mampum,ko ovoteme mori dumompurak ra denuk duwompi se irand hogku eteme mampum."³⁷Im penuri ma nompun denuk youmtamuli nalau eni ponor,'Memoku,'Iror wosesie wi ra iyi nalau eniyau."³⁸"Ko nempigon iror mori domowi uvinde dumukhi nalau mori yempelom dumunuwi ponor mumuku,'Imo nalau eni nompun denuk uvelom kolentai iyi mlentalogi im mlampai denuk im ovon siyame nogkon eni."³⁹Im duwolkavi iyi mutafogi ilat marogi denuk im mutalogi."⁴⁰Ko nempigon nompun denuk kamempelom,se ma iyi konomp irand ra ovoteme mori?"⁴¹Im iror dumunuwi pogi mumuku,"Iyi ontalogi ovoteme mori ovnurgo ra hai nokugo mori urveh im mentenimpe ra norun neteme hai mori kamnowi uvinde."Ma ovoteme mori wagkili novogi nogkon ovon siyame mori iror wonowi nempigon uvinde kamnemetwo."⁴²Iesu yenuwi ponor memoku,"Se kimi kutumahapi ra netai tompor,'Kamagku nvat mori ovoteme nimsin nomp nimo dutiwakyogi ko marima okvelom neturtur ra nimo.Imo nompurak eni novurmon im aremaives ra nipmi ovoteme?"⁴³Imosu yamanuwi pogkum,lo eni Novu kampaipelak marogkum im mampogi nompun lo hai mori iror wonowi kampwo nivir."⁴⁴Iyi hai mori kamnetakli ra imo nvat memamol kampelom namenamen.Ku iyi hai mori neturtur kamol irand onehenkon wokon."⁴⁵Nempigon ovon tavsogi horog im ovon profet nempiri dumurigi imo nam savi iror dumukili muku yemam nihakond."⁴⁶Im nempigon dumohorogi nokugo worelkavi iyi, ko iror dumumtitogi ovonetivokntu, ra ovoteme dumurigi iyi hogku hai profet.

22

¹Iesu yamponor nempigon hai momu gi nam itrovsin,memoku,"²"Lou unpokup iyi hogkusu hai natmonuk ra nusian i tahvehveh gi hai nvag ra nempuklak en nitni itnatman.³Itamuli ovon torogat eni worovogi iror mori ndutipe nam ponor worvelom ra nempuklak,kou ndutuvelom."⁴Nempigon hai momu natmonuk ra nusian itamuli ovon torogat eni memoku,Unwi pogi iror mori kutagklor worvelom,"Ukhi,yokotavehveh gi nvag.Ovon nurak ovrok kuvai fat kutulokond,im siamesu kotavehveh.Uvelom ra nvag ra nempuklak."⁵Kou ndutuvai wi ntaru im mumalou,mumuve ra hai ovnenduk eneteme hai ra seivasi eni."⁶Nogkon ndwolkavi ovon torogat en natmonuk ra nusian ndu wompi naromprom irand,im mutalokond."⁷Natmonuk ra nusianyakan,im tamuli ovon navleh isen im ndutalogi iror mori ndutalogi ovon torogat isen im mutni ntemne orog eniror."⁸Im yenwi pogi ovon torogat isen nempuklak kotavehveh,kou iror mori yokotagklor worvelom tawi nompogon irand."⁹Momp uve ra nokugo orog mori nemsog im munwipogi ginmah gi nvag ra nempuklak muvai iror pelom."¹⁰Ovon torogat mori nduve ra nokugo nemsog im muvai tavsimogi ovoteme ndumvttit ndal,ur im aremai.Momp nimo yovwar gi ovoteme."¹¹Kou nempigon natmonuk ra nusian ivelom worokhor yokhi hai neteme iuwi yetwovaigi nemah nimsin worom puklak."¹²Natmonuk ra nusian yemenuwi pogi memoku,'vusai,hogku se kovelom igko tawi nemah ra nempuklak iram?Kou neteme mori ma yetwam."¹³Im natmonuk ra nusian yenuwi pogi ovon

torogat eni, 'Uiti norun im non im mutafogi iyi ra nur itrelvukvat, iya nur nagri im meldirit.'¹⁴ Ra ovoteme ginmah wamrokon kou virok wokon wosesi iror."¹⁵ Im ovon Nempiri nduve im mumutipe nam woreipua Iesu ra ovon nam eni.¹⁶ Im ndutamuli pogi ovnurie eniror, ndal ovon Herodien. Mumunpogi Iesu, "Tavsogi kakimlagkili ma kik tanpo im kemanwavsogi nokugo en Novu gi tanpo. Kutunakayogi ntaru en hai neteme, im kotumesesi nevieta hai neteme."¹⁷ Momp enwi pogkam, se kementarugi? Mose iyi hogku ma worvasi takis pogi sisar ku tawi?"¹⁸ Kou Iesu yemokili ovnsatdi eniror im memoku, "Ogku se kumontapmi yau, kimi ovon nempiri?"¹⁹ Usesi poyau hai nvat(vatu) ogi takis. "Im nduvogi hai nvat(vatu)."²⁰ Iesu yenuwi ponor, "Savi ra mei iyihi?"²¹ Ndu munwi pogi mumuku, "Sisa. "Im Iesu yenuwi ponor, "Momp ovogi sisa siame eni im pogi Novu sie mori eni."²² Nempigon adumurgi, nduwavlogwi. Im nduwi iyi mumuve."²³ Ra ndan mori ma nogkon ovon narkisat, mori ndumuku tawi hai nevsorsak, nduvelom pogi. Ndutagkli gi iyi, "²⁴ Mumuku, "Tavsogi, Moses yemoku, 'Nagku hai neteme kamamah, tawi ovonyan wi, avenhai konetovrogi nahiven eni im wampai ovonyan niskon avenhai."²⁵ vOvon ravensaime sukrim im tavgone nduru. Mampum irand yompukulak im mah. Tawi hai ovonyan wi, yowi retpon pogi avenhai."²⁶ Im aven hai penuri youmomp hogkusu, im ndehelgi mafeli iror su mori ma sukrim im tavgone nduru."²⁷ Penuri iror omwisaksu, nahiven yimah."²⁸ Marima ra ndan nevsorsak, nahiven en mei marogi ovon sukrim im tavgone nduru? Ra iror su ndutovrogi."²⁹ Kou Iesu itamsi ponor memoku, "Kutandi ra kutumagkli nam ra netai tompor ku horogsak en Novu."³⁰ Ra ndan nevsorsak ndawi hai nempukulak ku wampukulak. Kou, kumampelom hogku su ovon naglou ra pokup."³¹ Kou ogi nevsorsak gi ovon nmah, mose kutumahpi sie mori Novu yenuwi, memoku, "³² Yau Novu en Abraham, Novu en Asek, im Novu eni Yakob? Novu tawi iyi Novu en ovon nmah, Kou en ovon nomurep."³³ Nempigon ovon netwontu ndumurigi sie morima, nduwavlogi wi ra ovon nam nenwavsogi isen."³⁴ Kou nempigon ovon Nempiri ndumurgi ma Iesu yenponor ovon Narkisat, ndute tavsomogi hai teven."³⁵ Hai irand, hai neteme ra namalam, itagkli iyi gi hai tagkli, wortapmi iyi."³⁶ "Tavsogi, itoko iyi hai namalam orogveh ra namalam?"³⁷ Iesu yemnuwi pogi memoku, "Konelintogi Novsurumon Novu enogkik gi nowam omwisu, gi unisog kik, im gi ntaru enogkik."³⁸ Imo iyi nivorisveh im namalam mampum."³⁹ Im penuri wi iyi hogkusu - konelintogi apmu potkon kik hogkusu kik pe kik."⁴⁰ Ra imo ovon namalam nduru kamante ra namalam itrokompli im ovon profet."⁴¹ Marima nempigon ovon Nempiri ndumu semsimokond lap, Iesu itagklor gi hai tagkli."⁴² Yemoku, "Se kumontaru ogi Kriastu? Iyi nitni mei?" Ndumunwi mumuku Nitni eni Deived."⁴³ Iesu yumenwi ponor, "Hogkuse ma Deived ra naviat yovogi iyi Novsurumon, memoku, "⁴⁴ Novsurumon yenwi pogi Novsurumon enyau, "Etehep ra norug meveh, mafeli yokonomp ovon nuvarme enogkik wampelom wortheihak wi nom?"⁴⁵ Nagku Deived yovrogi Kristu 'Novsurumon, 'Ogku se ma iyi nitni Deived?"⁴⁶ Tawi hai irand itamsi iyi gi hai nam, im tawi hai meihai yumtagkli gi hai momu tagkli ra ndan mori ma mpe.

23

¹Im Iesu yam pogi ovnetovontu im nurie eni.² Memoku, "Ovon somul im faresi umantesep ra woretehep eni Moses."³ Im siame umnepasiwogkum worefinte kwafinte monomp, ko utwompi hogku iror umnomp.⁴ Oh, iror umaieti siame nompun haiteven mori domo woralkon, ko iror dumutipe ra nompun norun ovoteme. Ko iror go wokon utumneyelogi ndogrogon norun wororyoki.⁵ Iror umnomp siame nimsin ovoteme waghi. Im dumomp eniror tamah im ov' nemah eniror ov'tantopgo.⁶ Dumakyogi nur en ovon natmonuk ra dan nimsin nvag im woretehep en ovatmonuk ra nimo tompor.⁷ Im nampau gi nelintogi ra nur nimsin maket, im worofrogi ovoteme wamprokon magku 'Tafsogi'ra ovoteme.⁸ Kou kotwamprogi magku tafsogi ra kik kovai haiteven tavsogi, im kimi su ovonyan haiteven.⁹ Im kotwamprogi hai neteme ra nmap magku etom, ra kik etom haiten, im iyi unpokup.¹⁰ Ku kamprogi tavsogi, ra kik kovai haiten tavsogi, ra Narisak.¹¹ Kou iyi mori horog ilvukteven kimi kwonomp levsau hormi.¹² Iyi sai mori amanyokisak iyi onoramel, ko iyi sai mori amnoramel anyokisak iyi.¹³ Owi irami ovon somul im ovoteme nempiri! Kumosompat lou unpokup marogi ovoteme. Im kimi kutwonintor kimi go, im ku kutwontenimpe iror mori umagku worve worompi.¹⁴ / ¹⁵Owi se kik, somul im faresis, nempiri! Ra kove ra ntan tok nogkon im nur worompi hai neteme ndi tamah iram, im nagku iyi ovelom haiteven, konomp iyi nempigon duru hogku sai netni eni nehgate hogku kik.¹⁶ Owi iram kik neteme nimpitap, Kik mori kemanwi, Mei mori amanwi nam sat ra nimo tompor, iyi nendwavo. Kou iyi sai mori amanwi namsat ra kol eni nimo tompor, iyi hapen neiti iyi ra nam eni.¹⁷ Kik nimtei nempiri! mori nivoris, ma gol ku nimo tompor omp ma gol iyi tompor?¹⁸ Im, Iyi sai amanwi nam ur ra nur nimsin sakrefaes, iyi nendwavo. Ko iyi sai mori amanwi nam sat ra itmah mori amante wi, iyi aeti ndomo.¹⁹ Kimi ovon nimtei mori nivoris, ra itmah ku ra nur nimsin sakrifaes ma omp ma itmah tompor?²⁰ Im, iyi sai mori amanwi nam ur ra nur nimsin sakrifaes nam ur yuwi gi siame su yuwi.²¹ Iyi sai mori amanwi nam ur ra nimo tompor nam ur ma onomp pogi iyi mori amante ra nimo tompor.²² Iyi sai amanwi nam ur ra pokup, nam ur ra potnompotwo eni Novu im iyi mori amantehep wi.²³ Owi pogkik, ovon somul im pogi ovon faresi, im ovon nempiri! it kemanpogi taet gi min im dil im kamin, ko kohep dedwai im weith nompufsok ogi lou-im nurian im tanempo im togesovli, ko siame kik konomp onampesog ko tawi nowihep nogkon otuwau.²⁴ Kik nimtei faresi, kosendomsu su unisog ra kap im ra plet, ma nomp itilat onomp itvau hogku."²⁵ Owi iram, ovon somul im ovon faresi, nempiri! ra kemesendomsu dan kap im dan plet, ko unisog torefor im nelahiven sat.²⁶ Kik nimtei faresi nempiri! kosendomsu su unisog ra kap im ra plet, ma nomp itilat onomp itvau hogku."²⁷ Owi iram, somul im faresi, nempiri! Ra kik hogku velitenmi, itilat umaghi aremai ves, ko unisog ovwar gi noran ovoteme im ovon siame ur.²⁸ Ra nokugo haiteven, kik hogku tanempo ra nipmi ovoteme, ko unisog unowami nempiri tawi aremai.²⁹ "29 Owi iram, somul im faresi nempiri! Ra kik kompi veli tenmi en ovon profet im mompalogi ves veli tenmi niskon ovon tavniri."³⁰ Im kik konwi, 'Magku nagku kompilate ra ndan en ovon ritmenme, koplet wavrur worohilgi nde nde en ovon profet."³¹ Im kimi kuhpen nenwukum muku kimi ovonyan eniror mori dutalogi ovon

profet.³²Ukompli su ovon nompurak en ovon ridimime.³³Kik hogku nehkil,im kik hogku viper,hogku se ma kik konalou menarogi nehgate?³⁴Im,okhi,Yamentamulok kik profet im ovon tavsogi im ovon somul.Nogkon kwondalogi matnor, im nogkon koselatvor ra nimo tompor im mantipe pelak iror ra temne im temne.³⁵Ra nipmi nemas mori kimi kwampelom ovon sentvives ra nde mori duwohilgi ra nmap,ra nde eni Ebel,im ra nde eni Sakaria nitni Barakia,kimutalogi ilvukteven nimo tompor im nefat nimsin sakrifas.³⁶Itnesog yamanwi pogkum,ovon siame iyi hi ante mampelom ra palsi im palsi.³⁷37 Yeruselem,Yeruselem,kik mori kimtalogi ovon profet im nvat mori tutamuli ponok!Hogku se yokon tavsomogi ovonyan hormi haiteven,hogku netwo amnivi ovonyan eni.³⁸Oksi nimo enogkik owisep ponok oti ni,maklep.³⁹Im yamanwi ponok,kotwagkoh yau ,marima mafeli kanwi,nevaives iyi mori ampelom ra nineni Narisak.""

24

¹Iesu yive ilat marogi nimo tompor im mempe ra nokugo eni.Ovon nurie eni duvelom pogi mumusesi ovon nvat duwompigi nimo.²Ko iyi yemtamsi ponor memoku,"Se kimi kutumaghi ovon siyame imo?Itnesog Yamanuwi pogkum,'tawi hai nvat konamplet ra aven nempigon kumaharem unmap."³Nempigon iyi yemetehep ra nompuwu olivet,ovon nurie eni duvelom pogi vamon mumunuwi mumuku,"Enuwi pogkam,"Nigoi ma ovon siyame imo kosesi n'velom enogkik im navulitnin n'map?"⁴Iesu yemtamsi memenuwi ponor memoku,"kawaghiveh ma hai neteme kontorukum nagkau.⁵Orog ovoteme wampelom ra nig.Iror wanuwi magku,'Yau kristu,'im montouri nagkau orog ovoteme.⁶Kimi kwandgi navkat orog im wanuwi pogkum narigi navkat.Ko kwaghi veh,ma kimi kutuwametet,ra ovon siyame su wantipu,ko navlutnin n'map tawi lap.⁷Im nompun lo hai konavakat nandu nompun lo hai.Temah orog kampelom im ovon nomiyuk wampelom ra nogkon ov'nur.⁸Ko imo ovon siyame su iror hogku natipotnin nohoru ra hai nalau nempigon kamamol.⁹Im iror wontourok monuriyan iram im montalog kik.Ovon nompun lo su utuwonakyog kik ra nig wokon.¹⁰Im orog irand taviniri eniror kamol,menompi wahapen nempiri wokond im mutuwonakyokond.¹¹Im orog ovon profet nempiri wontuk montouri nagkau orog ovoteme.¹²Ra nompur ur ontandamsak menompi nelintogi eni ovoteme kantpon.¹³Ko iyi hai mori kamantur domo ra taviniri eni mafeli navlutnin Novu kampiyeowar iyi.¹⁴Imo nam navosavos ogi lo unpokup wontorenuwisak ra nursu mnursu ra nmap hogku hai nompuvsvok nisekon ovon nompun lo su.Penuri navlutnin nmap kampelom.¹⁵"Ra dan ma,nempigon kimi kuwaghi ovon nompur muvu itremetet,mori profet Daniel yamogi,kamantur ra tompor"(tenimpe ovoteme wahapi magkili).¹⁶"Tenimpe iror mori umante Yudia wonalou mohak ra ovon nompur,¹⁷Tenimpe iyi mori kamante ra nompun nimo kotuwoyep unmap ,mampai ovon siyame eni unisog ra nimo,¹⁸Im themimpe iyi mori kamante ra denuk kotuwontolki mampai nemah eni.¹⁹Ko ititurveh niskond iror mori ovahiven umontandyompuk im oiror mori umnalkon ovon ovrok ra dan ma!²⁰Konofwaki pogi Novu ma kotwonalou ra dan nimsin nemendog.²¹Im randan ma nompur ur kampelom momu urveh tawi hogku mampun nempigon mnay yatipotnin mafeli marima,tawi koumetu wampelom hai ndan.²²Ko ra ovon dan ma,utuwampelom tantopgo,tawi hai neteme kamurep.Ko iror mori usemsi ovon dan konompotpot.²³Im nagku hai umanuwi ponok magku,;Okhi imo Kristu!'ku,imoKristu!'kutu wontavniri gi.²⁴Ra ovon Kristu nempiri im ovon profet nempiri wampelom mosesi ovon safi orogo,wortouri nagkou kimi,im itpelom nisekond mori dusemsi iror.²⁵Okhi, yokonuwi pogkum su mampun.²⁶Im hogku,wokun umanuwi pogkum,'Okhi,yi kamante ra nur wokon kutuwampe ra nur wokon,'Ku oksi,yi kamante pe ra silvuk,'kutu wontavniri gi.²⁷Im sogku torpis kameselai mampe unur im memniliyogsi mampe igo ra nelokomne,ma kanti sogku nvelom eni nitni eni neteme.²⁸Iyamia nagku hai nurak kamamah,ovon sokwavi wosemsimokond moneni.²⁹"Ko marimago penuri dan ur ra dan ma nen kalvukvat,itaish kotuwoselai,im ovon mosi wamol marogi vetmis,im ovon horogves ra pokup woyelog.³⁰Im savi eni nitni neteme kantratompne ra vetmis,im ovon nompun lou su ra nmap wandigompunum.Im iror waghini nitni eni neteme kampelom ra nompuwau ra vetmis gi horog im ra nilaswi eni.³¹Iyi kontamuli ovon nagelou tompor eni ogi navian tovuwi,im iror wosemsimogi haiteven ovon tavniri eni marogi nemetagi dvat ra hai navlutnin vetmis menelkavi navlutnin hai.³²"Utavsogi nompur eni neifik.Nempigon dogon kamentavesves worsemsi ovon nogklin,kik kagkili magku dan nakah kamampelom potpot.³³Ma hogku,nempigon kumaghi ovon siyame imo,kimi kawagkili magku iyi kompotpot woret tratompne.³⁴It nesog yamanuwi pogkum,imo palsi kotuwampia mafeli ovon siyame komwisu konampesog.³⁵Pokup im nmap wapia,ko nam enyau kotwampia hai ndan.³⁶Ko ogi ndan im naveleh tawi hai neteme kagkili,ku nitni nagelou unpokup,ku nitni neteme,ko iyi wokon Nate.³⁷Im hogku dan eni Noa mori nitni eni neteme kampelom hogku.³⁸Im ra ovon dan ma penuri nowisap ovoteme dumuvag im mumonki,mumumpulak im mumutivirogi mafeli dan Noa yintor ra ark,³⁹Im iror dutukili hai sesai mafeli nowisap yivelom moriyokond mpai malou---ma konompur hogku ogi nvelom eni Nitni Neteme.⁴⁰Ma hogku ovoteme duru umante ra denuk---hai kampaipelak im hai kantemante.⁴¹Im ovahiven duru wonayokon hai kampaipelak,im hai kantemante.⁴²Ra nompur ma kimi konavleh,ra kutumagkili dan Novsurmon enogkik koumampelom.⁴³Ko ukili imo, ma nagku Natmonuk ra nimo pemagkili magku nigoi navleh ma pumrok Neteme nomprok kampelom,iyi pete melametmet metutentimpe nimo eni konintor wi.⁴⁴Im ra nompur ma kimi hogku kwante monelametmet,ra Nitni eni Neteme kampelom ra hai naveleh mori kutwagkili.⁴⁵"45 Im mei iyi levsau tanpo im nokiliveh ma Natmonuk eni kotipe iyi worefinte ovoteme eni ra nimo nimsin konavigonog gi n'vrag ra dan itrogko?⁴⁶Nevaives niskond levsau mori Natmonuk eni kaghi nompurak eni nempigon iyi kampelom.⁴⁷Itnesog yamanuwi pogkum magku levsau mori Natmonuk eni kontenimpe iyi konivwo ra ovon siyame su mori eni.⁴⁸Ko nagku hai nivwo sat kamanuwi ra nowan magku 'Natmonuk enyau, kotetantop,⁴⁹Im matipotnin memselatvi nogkon ovon levsau,im meni momonki dal ovon nogkon mori kumamlu,⁵⁰Ra dan ma natmonuk eni nivwo sat kampelom ra ma iyi kotwontarugi

im ra hai navleh mori iyi kotuwagkili.⁵¹Ma Natmonuk eni kanvi ovrok im mentenimpe iyi ra nur mori wonagri monelkirit.

25

¹"Im lou unpokup kampelom hogku ovon itnompukon narwolem ndututalap ndal rahawonme mori du vai ovon nilar eniror worevtit ndal neteme mempukulak.(yemompuklak)²Sukrim irand ovon nomgai im sukrim ovon nelkon.³Ra nempigon ovon nomgai itnompukon nduvai ovon nilar eniror,ndutu vae hai ndompon.⁴Kou ovon nelkon ndu vai ovon wortalgi ndompon tepigon ovon nilar eniror.⁵Marima nempigon neteme worompuklak yetutenimpru,omwisu ndumu selak maleipo.⁶Kou ra ilvukteven pumrok hai nagri,'Ukhi,neteme nempuklak!Uve im muvtit ndal iyi.⁷Im ovon itnompukon ndutuk im mutni nilar eniror.⁸Ovon nomgai ndumunpogi ovon nelkon,'Uvogkam wi ndompon hormi ra ovon nilar enogkam kumamah.⁹"Kou ovnelkon ndutamsi mumuku,'Im ra kotwonekavkam im kimi,uve pe pogi iror mori kumuseivasi im mampasi hormi.¹⁰"Nempigon ndumuve worvasi,neteme nempuklak ivelom,im iror mori ndututavehveh nduve ndal iyi ra nvag,im nogun selat i sompat.¹¹"Penuri ovon itnompukonme mori hai ndumuku,'Natmonuk,natmonuk, taipelak niskomam.¹²"Kou itamsi memoku,'Itnesogveh yakamanuwi pogkum,yokotumagkilkum.¹³Wavleh mo,ra kutumagkili ndan ku hai navleh.¹⁴"Ra iyi hogku hai neteme yemoku kamampe ra hai nompuo hai.Yovrogi ovon torogat eni im movonor ovon noute eni worefinte.¹⁵Pogi hai irand yovogi (vatu) sukrim,pogi hai yovogi nduru,im pogi hai yovogi haiteven.Hai teven irand nduvai yevyete hogkuse,koselesi menompi,im neteme mori ma yemempe ra navan eni.¹⁶Eteme mori i vai (vatu) sukrim ive mompurakgi mumpai (vatu) sukrim momu rantan.¹⁷Hogkusu eteme mori i vai nduru yompi nduru momu.¹⁸Kou neteme ntorogat mori i vai hai teven ive pelak,mokli hai navran nur ra nmap,im movuryogi nvat en natmonuk isen.¹⁹Marima penuri yetau natmonuk en ovon ntorogat mori ma itorilki im memetipe nogkon ovnompurak mori ndai iror.²⁰Neteme ntorogat mori yovogi (vatu) sukrim ivelom im mpai sukrim momu.Yemoku,'Natmonuk ,kimovoyau(vatu) sukrim.Okhi,yokompi sukrim momu rantan.'Natmonuk isen yenuwi pogi,'Kompi veh,armai²¹"Natmonuk isen yenuwi pogi,'kompiveh,aremai im tavniriveh ntorogat!kompiveh ra siame virok.Yakantipe kik kafinte siame momu ginmah

²²"Neteme ntorogat mori nduvogi nduru ivelom memoku,'Natmonuk,kimovoyau (vatu) nduru.Okhi,Yokomompi nduru momu rantan.²³"Natmonuk eni yenuwi pogi,'Kompiveh,aremai im tavniriveh neteme ntorogat!Kompiveh ra siame ovrok.Yakantipe kik kafinte siame orog momu.Intor ra navoh en natmonuk horom.²⁴"Im neteme ntorogat mori nduvogi haiteven i velom memoku,'Natmonuk,yaumokili moku kik hai neteme ndomo.Kemampai ra ovnur kotumnowi wi,im kemampai ra kotumnahavyogi wi hogku.²⁵Yau memetet,mompi ma yaum tenmi ra nmap.Okhi,igko sie enogkik.²⁶"Kou natmonuk eni itamsi pogi memoku,'Kik levsau sat im netromorou,kimokili moku yakamampai ra iya nur yokotum nowi im mepai iya nur yakem nahvyogi.²⁷Mompi kipovogi (vatu) enyau ovon seivasi van vat,im ra nvelom enyau yapivai torilki se enyau tepgon hai novwan wi.²⁸Mompi uvai pelak (vatu) parogi levsau mori tepigon (vatu) narwolem²⁹Ra iror omwisu mori kupmufinte,momu kumamponor im momu wampwargi.Kou pogi mei hai mori kotum mafinte hai sesai,se mori kamnompai wampai porogi gi.³⁰Utafogi levsau sempia ra nur itrelvukvat,iya nur ov nagri im neltirit gi nelvent.³¹"Nempigon Nitni neteme kamampelom gi nilaslaswi eni im ovon nagelou ndal iyi, ma iyi kantehep ra simanlou nilaslaswi isen.³²Unipmi wantur pogi ovon lousulousu im iyi kontevavwi ovoteme hai tevengo,hogkusu hai neteme nefinte pogipogi kamentevavuwi ovon pogipogi marigi ovon nani.³³Iyi kantipe ovon pogipogi ra norun meveh,kou ovon nani ra norun mor.³⁴Im Natmonuk ra nusian kanwi pogi iror ra norun meveh,'Uvelom,kimi mori nate kampaives kimi, (urau) im lou wompalogi niskomi ra natipotnin nomp nmap.³⁵Ra yaumtemah kimuvoyau nvag;yaumpelom nehpaui im kimuvai yau unisog;³⁶Yau mompinmah im kumutipe nemah irag;yaum mamarat im kumufinte yau;yaumete ra nimo nogkoko im kumuvelom poyau.³⁷"Im ovon tanpoves wontamsi magku,'Novsurumon,nigoi kamlokhok kimtemah im lavgonok?ku kimovyomnuk im lovonok hai nu?³⁸Nigoi kamlokhok hogku hai nespau im mlitourok unisog?Kunompi nmah im mlevkgi nemah?³⁹Nigoi kaplokhok kipamarat ku ra nimo nogkoko im livelom ponok?⁴⁰"Im natmonuk ra nusian kontamsi im manwi ponor,'Itnesogveh yakamanuwi pogkum,se kwompi ra hai iror ovon ravugsaimo imo,kwompi irag.⁴¹Im kanwi ponor iror ra norun mor,'Uve,pelak⁴²Ra yaum temah,kou kimetuvvo yau nvag;Yaum movoyomnuk,ko kimetuvo yau hai nomonki;⁴³Yau hai nehpaui,kou kimetutour yau unisog;nompinmah,kou kimetuvai yau gi nemah;namarat,ku ra nimo nogkoko,kou kimetufinte yau.⁴⁴"Im wontamsi hogku magku,'Novsurumon,nigoi kalokkhok koktemah,ku kovyomnuk,ku hai nehpaui,ku hai nompinmah,ku ra nimo nogkoko,im metwompi aremai iram?⁴⁵"Im iyi kontamsi ponor magku,'Itnesogveh yakamanuwi pogkum se mori kimetwompi ponor iror imo kimetwompi niskug.⁴⁶Im imosu wampe pelak ra novselatvi uvrui,kou ovon tanpoveh wonintor ra nomurep uvrui."

26

¹Nempigon Iesu i tampli ovon nam mori yenuwi pogi ovnurie eni,²"Kumagkili magku ndan nduru momu pemuri Pasova kampelom,im Nitni Netme wortenimpe iyi worsokwar gi iyi."³Im ovon nompun Nimo tompor im ovon elda ndusemsi mokond saiteven ra ilvuk en nompun nimo tompor,mori nin Kaiafas.⁴Ndumutipe nam haiteven worelkavi Iesu im montalogi iyi.⁵Ra ndumun wi mumuku,"Tawi ra ndan nvag orog,ma tawi hai sesai konteli marokond ovoteme."⁶Marima nempigon Iesu yemete Betani ra nimote en Simon mori nagot,⁷Im nempigon yemtamprak ra teibol,hai nahiven ivelom pogi hai novuliveh mori nipmi orogveh,im memsilgi ive ra nompun.⁸Kou nempigon ovon nurie isen ndumukhi,nduwakan mumuku,"Se imo kemagkini wokon?"Kipowi im seivasi gi worvai hai nvat itrusak im movogi ovon noromkor."¹⁰Kou

Iesu,yemokili ma memenwi ponor memoku,"ra se kimoyoumple gi nahiven imo?Ra iyi kompi hai sesai armaiveh poyau.¹¹Ovon noromkor ndansu kwante ndal,kou yau kutwagkili nokohyau ndal kimi ndansu.¹²Ra nempigon kotelphehi imo nuvuliveh ra fag iyi kompi gi nmah enyau.¹³It nesogveh yakamanwi veh pogkum,iya nur imo nam navosavos wonterenuwi magku gi nmap,Se mori nahiven iyihi kompi kwanwi hogku wortarugi se yompi."¹⁴Im hai irand mori ovon narwolem im tavgone nduru,mori Judas Iskariot,ive ponor ovon nompun nimo tompor.¹⁵im memoku,"Se kumnakayogi kwampoyau worovogkum iyi pogkum?"Ndu savi pelak silva niskon omwisu narwolem ndehel.¹⁶Nempigon ma yemohorogi hai ndan armai ma iyi kosaveti ponor.¹⁷Marima ra ndan mampum ra ovon navukvuk tawi is wi ovon nurie nduvelom pogi Iesu mumuku,"Iya nur kemnakayogi kalentahvehveh ma koneni wi pasova nvag?"¹⁸Yemenwi ponor ,"Uve ra ntemne orog mavtit ndal hai neteme manwi pogi,Ntavsogi kamagku noku,"Ndan enyau kokvelom su ra norug.Yakafinte / yokonendmi pasova ma ra nimo enogkik ndal ovon nurie enyau."¹⁹Ovon nurie nduwompi hogku Iesu yenuwi ponor,im ndutavehveh gi pasova nvag.²⁰Nempigon pwarap ivelom yetehep unmap worvag ndal ovon nurie narwolem im tavgone nduru.²¹Nempigon ndumuvag yemoku,"Itnesogveh yakamanuwi pogkum ma hai irami konempiri iran/wokyau."²²Ndu vaiurvehs irand im hai tevengo ndumatipotnin mumuhepen tagkili iyi,"Mose tawi yau Novsurumon?"²³Itamsi,"Iyi sai mori kamentehep norun ndu yau ra dis iyi mori ma konempiri wokyau."²⁴Nitni Neteme kampe,hogkusu ndwotai munwi iran kou urveh pogi Neteme mori konempiri Nitni Neteme iyi momu aremai nagku petumamol."²⁵Judas mori konempiri gi iyi yemoku,"Mose yauma,Tavsogi?"yenwi pogi,"Kohpen nenwok kik pe kik."²⁶Nempigon ndumuvag, Iesu i vai navukvuk,meuuwi kompalogi wi im moruhuvi.Movogi ovon nurie im memoku,"Uvai mwoni.Imo iyi noklesirag."²⁷Ivai hai woromonki im menwi kompalogi,im movonor,"Umonki kimi su."²⁸Ra imo iyi nde enyau mori mori kamesilgi / kamentrpehi niskon ginmah worefelintogi ovon satsu.²⁹Kou yakamanuwi pogku,yokoumet wonomonki nempigon hai momu im novwan vain,mafeli ndan mori yokomenomonki itvau ndal kimi ra lou en Nate."³⁰Nempigon ndwarufo su narufo nduve musak ra nompuo olif."³¹Im Iesu yemenuwi ponor,"Kimi su kwonalou ire pumrok parok yau,ra ndwotai munuwi moku,Yokontai neteme nefinte pogpogi im ovon pogpogi ra pon nempae wandahivie."³²Kou penuri nempigon yakamamsorsak,yau yakampum irami kalali."³³Kou Pita yemoku,"Nigoi nagku omuwisu kumandalou parogkik,yau yokotwawi kik."³⁴Iesu yemoku,"Itnesogveh yakamanuwi ponok,ire pumrok,penuri netwo konahor,kanwavni yau nempigon ndehel."³⁵Pita yemoku,"Nigoi nagku yakamah ndu kik,yokotwon nenwali kik."Ovon nurie nogkon ndunwi hogkusu.³⁶Im Iesu ndal iror nduve ra hai nur nin kejermani im memenuwi pogi ovon nurie isen memoku,"Utehep igko yau yakampe monofuaki gomphe."³⁷Itouri Pita im Zebedi ndal iyi im mematiptotnin nagri urveh im neiyomple iran."³⁸Im memenuwi ponor,"Naviat enyau umpwap kamandigi urveh,ogi nmah wokon.Ute igko mavleh ndal yau."³⁹Iyi yorukve momu gomphe,momol ra nipmi,im mofuaki .Yemoku,"Nate enyau,nagku itmelpen,tenimpe imo kap kampelom mampe.Kou ntawi ra nakayogi enyau kou hogkusu nakayogi enogkik."⁴⁰Ivelom pogi ovon nurie memokhi ndumaleipo,im yemenuwi pogi Pita,"Sehe kudukili navleh ndal yau mafeli navleh hai teven?"⁴¹Wavleh im mufuaki ma kutuwamol ra ntapmi Naviat iyi kamnakayogi veh,kou noklesirant iyi tawi torogat."⁴²Yum torilki nempigon ndurugi im mounmofuaki.Iyemoku,"Nate enyau,nagku imo kotumagkili nvelom mampe kou ma yokonomonki,nakayogi enokik kampepe."⁴³Ivelom nempigon hai momu im momokhor ndumaleipo,ra nimind yemetrompuk."⁴⁴Yau mounmouwi iror nepigon hai momu mpe mounmofuaki nempigon ndehel gi,memenwi nam haiteven."⁴⁵Im Iesu ivelom pogi ovon nurie eni im memoku,"kumnaleipo im mumnementog?Ukhi,navleh marima ra norund,im Nitni Neteme wompirigi su iyi pogi norun ovon sat."⁴⁶Utantuk kokimlampe.Ukhi,iyi morikompri wokyau koupotpot."⁴⁷Yemamlap Judas,hai ra narwolem tavgone nduru,ivelom.Hai novrumpun orong nduvelom ndal iyi marogi ovnompun nimo tompor im ovon elda ra ovntemne.Nduvelom tampgon ovon nautugo im ovnei."⁴⁸Marima iyi mori konempiri gi Iesu im mampogi hai nsesi yemoku ,"Iyi sai mori okonavoh iran,iyi mori ma.kwonnelkavi iyi."⁴⁹Itnomgo yivelom pogi Iesu im memoku,"Kik pau,Tavsogi!"im mavoh iran."⁵⁰Iesu yemenuwi pogi iyi memoku,"Avug ompsi sie kokvelom worompi."Im nduvelom,mulkavi Iesu,im mutouri."⁵¹Im hai irand ndumute ndal Iesu itavogi norun,mauyawi nautugo im tantvi telgon hai neteme torogat en nompun nimo tompor."⁵²Im Iesu yemenuwi pogi memoku,"Etipte nautugo enogkik ra nur eni,ra iror mori kumampai nuatugo wamah ra nautugo."⁵³Kementaru ma yau pokili novroi Nate,im iyi kagkili ntamuli momu ra narwolem im tavgone nduru ovon novrumpun ov naglou?"⁵⁴Kou hogku se pe ma nduwotai munwatopne se imo konampesog ma kamesesi?"⁵⁵Nempigon ma Iesu yemenuwi pogi ovon novrumpun mori,"kuvelom tepgon ovon nautugo im ovon nei worelkavyau hogku su hai neteme nomprok ?Ndan su yaumantehep mementavsogi ra nimo tompor,im kumutwolkavyau."⁵⁶Kou se ma kamesesi ovon profet nam eniror nduwotai ma amsok."Im ovon nurie nduwi iyi malouveh"⁵⁷Iror mori ndulkavi Iesu ndutouri iyi muvogi Kaiapas nompun nimo tompor,ra nur mori ovon tavsogi im ovon elda ndusemsimokonwi."⁵⁸Kou Pita yemenuwi iyi memete isut parogi iyi ra nur en nompun nimo tompor.Iyi ive unisog metetelapndal ovvnon navleh worokhi se mori ma."⁵⁹Marima ovon nompun nimo tompor im kansel ndumuhorogi hai nam nempiri ra Iesu ma waggili netipe iyi ma kamah wi."⁶⁰Ndutukili hai,nendvavo ndwatkisak kou ntawi.Kou penuri nduru nduvelom."⁶¹Im mumuku,"Neteme yihi temoku,"Yau faneteme wortasi, im nimo tompor en Novu im mouman diokisak ra dan dehel."⁶²Nompun Nimo tompor yetur mememenwi pogi,"Mose kik tawi hai tamsi nam enogkik?Se imo ma kuman wali wi kik?"⁶³Kou Iesu yenpar/ivandog wokon.Nompun nimo tompor yemenuwi pogi memoku,"Yau yakamnam ponok gi horogsaken Novu itromurep enwi pogkam nagku kik mori nitni Novu."⁶⁴Iesu itamsi pogi Kik kohopen nenwisu kou yakamanwi ponok natipotnin marima mampe kaghi Nitni Neteme kantehepra norun meveh gi horog,im mampelom ra nompwau ra pokup."⁶⁵Im nompun nimo tompor yorundivi ov nemah isen memoku,"Iyi kamhai itrenwaliveh!Ra se ma kokimlenakayogi ovon nompuvskok?Ukhi marima kumprokorgi nenwali mori ma."⁶⁶Se momu

kumontaru?"Ndutamsi mumuku,"Iyi armai momu ma kamah wokon."⁶⁷Im ndutvani ra nipmi im mutai,im mutai gi norund,⁶⁸Im mumuku,"Enwatopne pogkam,kik,Kristu.Mei ma koktak/kamentak?"⁶⁹Marima Pita yemetehep ilat unisog ra nur mori ma im hai itnompukon ivelom pogi memoku,"Kik hogku kimete ndu Iesu neteme Kaleli/ra nur Kaleli."⁷⁰Ko iyi yenwavni ra nimind omuwisu,memoku,"Yokotumagkili se ma kem nam poyau gi."⁷¹Nempigon yemempe potpot pokitampet go ra nempai,hai momu itnompukon yumokhi im memenuwi pogi iror iuwi,"Neteme imo iyi hogku ndu Iesu neteme Nazaret."⁷²Iyi nempigon hai momu yenwavni mam hai rantan,"Yokotumagkili neteme ma!"⁷³Penuri tawi tantop iror mori ndumutur nduvelom mumunuwi pogi Pita,"Itnesogveh kik hai irand hogku,ra ovon nam horom kamantipe kik isut/ilat."⁷⁴Im yemam ovnurgo memenwi ovon nam sat,"Yokotumagkili neteme,"im itnomgo netwo yahor."⁷⁵Pita itarugi ovnam en Iesu yepmenwi su "Penuri netwo konahor kanwani yau nempigon ndehel."Im iyi ive ilat memagri satgo

27

¹Yempelom ra ntan nempigon Iesu yemokompli ovon nam imo yenwi pogi ovon nurie eni memoku.²"Kumagkili ma penuri ntan duru momu pasova kamampelom,im Nitni Neteme wantipe ma wampyi sokwar iyi,"³Im nempigon Juda, mori yemempiri ma Iesu ndu mampi ndomo iran,yovoli nowan im memovogi torilki ovon (vatu) mori narwolem ndehel pogi nompun ovon tavsogi im ovon nompun nimo tompor,⁴im memoku"Yokompi sat worempirigi hai nde wokon."Kou ndumuku,"Se ma iram?Okhi wi kik pe kik."⁵Im i tafogi ovon(vatu)mori ma unisog nimo tompor,im mempe,im mempe melkiwan iyi pe iyi.⁶Ovon nompun nimo tompor ndu vai ovon(vatu)mori ma mumuku,"Iyi tawi aremai woretipe imo(vatu)ra tresori,ra iyi nipmi nde."⁷Nduwamgi haiteven im gi(vatu)mori ma ndu vasi hai nmap Wortenmi ovon nohopau/nespau.⁸Ra nompni ma nduvrogi wi nmap ma,"Nmap ra Nde"mafeli ire.⁹Im iyi mori ma ndunwi marogi profet Jeremaia,mumuku,"Ndu vai narwolem ndehel(vatu),nipmi ovoteme Israel ndutipe,¹⁰im nduvogi nimsin nmap mori pota murigi Novsumon isesi poyau/yenuwipoyau."¹¹Marima Iesu yetur ra nipmi kavena,im kavena itagkli iyi,"Mose kik Natmonuk ra nusian en ovon Ju?"Iesu itamsi pogi iyi,"Kemanwi ma."¹²Kou nempigon ovon tavsogi tompor im ovotetalam ndumun wali iyi,yi yetutamsi hai.¹³Im Paillet yemoku,"Kotumandgi ovon nenwalok kumnompni iram?"¹⁴Kou iyi yetutamsi hai nam ponor,mompni ma kavena yavlogwi ntamah.¹⁵Marima ra hai nvag orog iyi kastom en kavena Wortenimpe hai neteme ra nimo nogkogko kampe ilat nurigi nakayogi en ovnetwontu.¹⁶Ra ndan mori ma hai neteme nompindi eni urveh ra nimo nogkogko nin Barnabas.¹⁷Nempigon ndumute semsimogi hai teven,Paillet yemenuwi ponor memoku,"Mei kumnakayogi yokon tenimpe iyi pogkum?Barnabas,ku Iesu mori kumamprogi magku Kristu?"¹⁸Yokilisu ma nduvogi Iesu ra netwakayogi eniror.¹⁹Yemetehep lap ra potnompotwo,nahiven eni itamuli nam pogi memoku,"Kotwon nompni hai sesai ra neteme ma ra tawi hai sesai iran.Ra yokovai ndomo ire ra hai meviak gi iyi."²⁰Marima ovnompun ovntavsogi im ovotetalam ndumu seleli ovnetwontu wortagkli iyi gi Barnabas,im mawi Iesu wontalogi.²¹Kavena yemtagklor,"Itoko ra ovragi iyihni nduru kumnakayok yau yokontenimpe pogkum?"Ndu muku,"Barnabas."²²Paillet yemenuwi ponor,"Sie yokonompni gi Iesu mori kumamprogi magku Kristu?"Omsaksuror ndutamsi,"Ovisokwar iyi."²³Im memenwi,"Ra se,narkinam se iyi kompi?"Kou ndumu tehak naviant gi nahor,"Ovisokwar iyi."²⁴Nempigon Paillet yemokhi nagalau iran worompni hai sesai,kou hai nesesai yematipotnin,ivai nu morkilem ra nipmi ovnetewontu,im"memoku,"Yau wokon ra nde en neteme iyihni.Ukhi pe kimi ra nintomi."²⁵Ovoteme omwisu ndumuku,"Nde isen kante iramam ndal ovonyan enogkam."²⁶Im i tenimpe Barnabas ive ilat ponor,kou i selatvi Iesu im tenimpe iyi ponor worsokwar gi iyi.²⁷Im ovon navleh en kavena nduvai Iesu mintor ra simanlou im mutavsimokond ovon navleh.²⁸Nduvai pelak nemah isen im movaigi hai momu nemah itravlarveh.²⁹Nduompni hai nompwawkor gi nemratau mutipe ra nompun,im muvogi hai worsentu ra norun meveh.Ndu sei nompunetrent pogi ra nipmi musepetnam iran mumunwi mumuku,"Mahor gi sepetnam,Natmonuk ra nusian en ovon Juis."³⁰Ndutvani iran im muvai worsentu im mutai gi nompun nempigon ntamah.³¹Nempigon ndusepetenam su iran,nduvaipelak nemah mori navlar iran im mumovai gi nemah eni yepmevai gi mampun,im mumutouri pelak iyi worve worsokwar iyi.³²Nempigon ndumuvelom ndukhi hai neteme sairin nin Simon ,ndudwagkogko iyi woruror ma kagkili noryoki neiumparom eni iyi Iesu.³³Ndumuvelom ra hai nur nin kolkota,ndwatovnin"Nur en ovon nompun ovoteme."³⁴Ndumuvogi uvinde woromonki ndurkon gi nuvne.Kou nempigon yatgap,yetwakayogi nomonki.³⁵Nempigon nduyvi sokwar iyi,ndutavvwi nemah eni ponor penuri ndutavogi tais,³⁶Im ndutehep worefinte iyi.³⁷Umelwo ra nompun ndutipe hai nam niskon,mori kumahapi"Imo Iesu Natmonuk ra nusian en ovon jus."³⁸Ovon nompuk nduru nduvsokwar iror ndal iyi, hai go ra meveh im hai ra mor.³⁹Iror mori ndumavan ra nokugo ndumun wali musepetnam iran, mawiawi nompund.⁴⁰Im mumuku,"Kik mei kimemoku kontasi nimo tompor im mumagklogi ra ndan ndehel,ehpen vaiveh kik!Nagku kik Nitni Novu yep ra neiumparom!"⁴¹Hogku su ovon nompun nimo tompor ndusepetnam iran,ndal ovon tavsogi im ovotalam,mumuku,⁴²"I vaiveh nogkon,kou kotumagkili nvaiveh iyi pe iyi.Iyi Natmonuk ra nusian Isrel.Uwisep iyi koyep ra neiumparom,im kolentavniri iran.⁴³Iyi itavniri gi Novu,uwi iyi Novu kampaipelak iyi marima nagku Novu kagkili nvaiveh iyi.Ra yetunwi moku,"Yau Nitni Novu."⁴⁴Muri nokugo ima ovon nompuk mori nduyvisokwar iror nduwam ur hogku pogi.⁴⁵Marima ran ndan navleh mehikai nelvukvat ivelom makvi nur mafeli ndan navleh mehikai im tavgone ndehel.⁴⁶Yemelkavi navleh sogku sesai meihikai im tabvgone ndehel Iesu yevrogisak gi nahor memoku,"Eli,Eli,lama sabatani?"Ra fan nam,"Ah Novu enyau,Ah Novu enyau,ra se kik kowi yau?"⁴⁷Nempigon nogkon irand mori ndumutur ndumutur ndumuku,"Iyi kamamprogi Elaija."⁴⁸Itnomgo hai irand yalou yapai hai memlukluk,metipe wi uvinde,mutipe ra hai nei,im mumuvrogi woromonki.⁴⁹Omwisaksu ndumuku,"Uwisep iyi ikohai.Kolaghi nagku Elaija kampelom woravri iyi."⁵⁰Im Iesu yovrogisak gi nahor nempigon hai momu im movogi pelak naviat isen.⁵¹Nempigon mori ma,nemah unisog nimo tompor itevahri montipe nogkon nduru yahak melkavi netgon,im

nmap iyelog,im ovon nvat ndutreheri.⁵²Ovon tanmavrempor ndutru tai pelak,im ovon noklehiran ovoteme tompor mori nduwaleipo ndutuk.⁵³Duvelom ilat ra ovtenmatmah penuri ndan nevsorsak eni muve ra ntemne tompor,im musentropne ponor iror ginmah.⁵⁴Marima nempigon sentuirien im iror mori ndumu toptnemi Iesu ndukhi nomyuk im se mori yete,ndumemetet mumuku,"Itnesogveh iyihi mori Nitni Novu."⁵⁵Ovahiven ginmah mori ndumuri Iesu ra Kalali mumavri ndute hogku iyuwi mumutur mumukhi.⁵⁶Ra mompon iror Meri Makdelin Meri ndinme Yakopo im Josep,im ndime ovonyan en sebeti.⁵⁷Nempigon yemeti pwarap,hai neteme noute wi yemne Aramatia nin Jousep,iyi hogku hai nurie en Iesu.⁵⁸Iyi ive pogi Paillet im tagkli noklehiran Iesu.Im Paillet yetipe nam ma wampogi iyi.⁵⁹Jousep ivai nokleshiran movsin gi hai nemah itvau,⁶⁰Im metipe iyi ra tenmatmah isen itvau yompi ra nvat.Im movolvoli hai nvat tamas seswai gi nogun selat ra tenmatmah mori ma im mempe.⁶¹Meri Makdalin im ,Meri hai momu ndute nempigon mori ma,mutehep ra telgon nogkongo.⁶²Ndan mori iyi ndan tavehveh, ovon nompun nimo tompor im ovon nempiri ndusesi mokond nur hai teven ndal Paillet.⁶³Ndumuku,"Natmonuk kakimlentarugi ma nempigon iyi mori ma,yemoku,"Penuri ndan dehehel yakamsorsak.⁶⁴Mompi etipe hai nam ma tenmatmah koumenompi ndomo mafeli ndan dehel ra nagku tawi ovon nurie isen wagkili worvelom woromprokgi iyi im manuwi pogi ovnetwontu,'Iyi kovsorsak su ra nmah,im ovon nam namlai ra narisak kampilom titurveh momu ra nam mampum."⁶⁵"Paillet yemenuwi ponor,"Uvai hai neteme navleh.Uve mompi konompi ndomo momu hogku su kumagkili nomp.⁶⁶Mompi ndve mompi velitenmi nogun selat mampoliveh yompi andomol mutipe hai neteme navleh.

28

¹Marima penuri yemovni Sabat,yematipotnin ndan mampum ra wik,Meri Makdelin im Meri hai momu nduvelom worokhi velitenmi.²Hai nomyuk nivorih,ra hai nagelou en Novsurumon iyep ra pokup,ivelom saveti pelak nvat,im metehep wi.³Nipmi yivelom hogku torpis,im nemah eni nehevoveh hogku sno.⁴Ovon navleh ndumetet im muvelom hogkusu ovoteme nmah.⁵Nagelou yampogi ovahiven im memenwi ponor memoku,"Kutwametet ra yakamagkili ma kumnohrogi Iesu,mori kusokwar iyi.⁶Iyi tawi iyi igko kou kovsorsak,hogkusu yenwi su uvelom mukhi nur Novsurmon yalei wi.⁷Uve itnom im munwi pogi ovon nurie isen,'Iyi kovsorsak su ra nmah.Ukhi iyi kovumsu irami ra nur Kalali.Iyuwi kaghi iyi.'Ukhi yokonwi su pogkum."⁸Ovahiven itnomgo nduwi velitenmi gi nemetet im navoh orog,im malou worenwi pogi ovon nurie eni.⁹Mompi ma,Iesu yevtit ndal memoku,"Nevaives!"Ovahiven nduvelom mulkavi non im muteveta iran.¹⁰Im Iesu yemenwi ponor memoku,"Kutwametet.Uve munwi pogi ravug saime wonavan worve kaleli.Iyuwi wagkoh yau."¹¹Marima nempigon ovahiven ndumuve,mompi,nogkon ovoteme navleh nduve ra ntemne orong worenwi pogi ovnompun nimo tompor se isentropne irand.¹²Nempigon ov'nompun nimo tompor nduvtit ndal ovotetalam im mumam gi ndal iror nduvogi hai (vatu)nivorih pogi ovoteme ovoteme navleh.¹³im mumponor "Kwanwipogi nogkon,'Iesu'ovon nurie eni kuvelom pumrok im mumprokgi noklesiran nempigon ndan koklaleipo."¹⁴Nagku nam iyhi kammelkavi kavena,kam kaklenam ndal im mlampaipelak ovn tarutaru parogi kimi.¹⁵Mompi ovon navleh nduvai nvat mori ma mompi hogku ndupmunwi ponor.Nam iyihi ndunwi magkau ovon Jus im kamante lap ire.¹⁶Kou ovon narwolem im tavgone hai teven nduve Kaleli ra nompuo mori Iesu yemenwi ponor.¹⁷Nempigon ndu mukhi iyi,ndu teveta iran,Kou nogkon ndu tutavnirigi.¹⁸Iesu ivelom ponor memam ponor memoku."Omwisu orogsak nduvoyau ra pokup im ra nmap.¹⁹Uve mompi ovon nurie ra ovon lousulousu.Kwonompi Baptiso irand ra nin Nate,Nitni,im Naviat Tompor.²⁰Kwontavskond woralkolki omuwisu sie yaum mempasiwogkum.Ukhi,Yau ma ndal kimi ra ovntan su,mafeli ndan avni."